

ՐԱՏՆԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ
ՀԱՅԹԱԼԸԳ ՂԱԶԵԹԱ

ՃԻԼՏ 1

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 16, 1911.

Ն⁰ 38

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ԻՍՎԻԶԵՐԱ ԷՇԱԼԻՍԻ

Իսվիչերատա պիր հափթառտան զիյա-
տէ վագթ կէչիրտիմ իտէ տէ, Ալմանճայը
պիլմէտիյիմ սէպէպտէն էհալիսի իլէ միւ-
լագաթ էտէմէտիմ, եինէ տէ անլէր հագ-
գընտա էփէյի շէյլէր էօյլէնտիմ: Էվվէլա
պիւթիւն մէմլէքէթին, շէհրլէրին, քէօյ-
լէրին տաղլարըն, թէփէլէրին ահվալը՝ օ
մէմլէքէթ էհալիսինին վէ հիւքիւմէթինին
հէր քէս թարափընտան գօլայճա օգու-
նուլապիլէն գայտլարը իտիլէր: Օրալարտա
հիւքիւմէթին ատիլ, մուգթէտիր, հաքիյմ,
ղայյուր, միւտէպպիր, էհալիյի տիւշիւ-
նէն, վէ էհալի արասընտա թէփրիգէ
եափմայան պիր հիւքիւմէթ օլտուղու, վէ
էհալինին՝ ինթիղամ վէ հագգա ըիտլէթ
էտէն, միւթթէհիա, իշկիլար, միւթէալ-
լէմ, զէնկին, մէսուտ պիր գալմ օլտու-
ղու գայալարտա վէ թօփրագլարտա,
գըրլարտա վէ շէհրլէրտէ, ըրմագլարտա
վէ օրմանլարտա, հէր թարափտա եապըլը
իտի: Գօլայ գօլայ պու գայտլարը օգու-
յօր իտիլ: Ատէմ Իսվիչերատան, Ալմթ-
րիայա, օրտտան Սըրպիա վէ Պուղա-
րիսթանա օրտտան տա Թիւրքիայա, հէ-

ման շիմէնտիֆէր իշինտէեօլճուլուգ էտէրէք
կէչտէ, պու մէմլէքէթլէրին հիւքիւմէթ
վէ էհալիսի հագգընտա էփէյիճէ տօղրու
պիր թէսալվուր թէշքիլ էտէպիլիր: Մա-
րուֆ ինկիլիլ էտիպին տէտիյի կիպի, պիր
էճնէպի իլէ պիր սաղանագ էսնասընտա
պիր քէօփրիւ ալթընտա հէման պիր գաշ
տաղիգէ կէչիրսէն անըն նէ ճինա պիր ա-
տէմ օլտուղունա տաիր պիր թէսալվուր
թէշքիլ էտէպիլիրտին:

Լաքին պիլ Իսվիչերալըլար հագգընտա
իքի տօսթլարըմըղտան տաիսի էփէյի մա-
լիւմաթ ալապիլտիք: Հայկազուն էֆ. Մա-
նիսաճեան թագրիպէն 20 սէնէտէն պէրու
օ մէմլէքէթին Պազէլ շէհրինտէ պուլուն-
մըշ, եէրլի պիր գատըն իլէ էվլէնմիշ,
կէնիշ պիր մաթպասար վէ միւքէմմէլ պիր
թիւիօղրաւիս տաիրէսինէ մալիք պուլու-
նուպ, չըգարարըլ թէմիլ իշլէրլէ պիւ-
թիւն Իսվիչերատա հաթթա Ալմանիտա
շէօհրէթ գաղանմըշ տըր: Ալմանճա զա-
թէն անա լիսանը օլմաղլէ պէրապէր պու
գատար միւտտէթ Պազէլտէ իգամէթ
էթմիշ օլտուղունտան օ լիսանը միւքէմմէլ
թահսիլ էթմիշ վէ էհալիյի վէ մէմլէքէ-
թի էյի անլաֆըշ տըր: Տիկէր մայիւմաթ
մէնպարմըլ Փրօֆ. Գայանան իտիւ Միւմաի-
լէյհ 12 սէնէ պիր միւտտէթ Պազէլտէ իգա-

մէթ էյլէմիշ օլուպ, հիւքիւմէթի վէ է-
հալիյի տիգգաթլէ թամիգ էյլէմիշ տիր :

Պու էֆէնտիլէրաէն ալտըղըմըզ մալիւմա-
թա կէօրէ, հէր պիր չօճուղուն 14 եաշընա
գատար թալիմ ու թէրպիյէսինին ճիւմէ
մէսարիֆինի հիւքիւմէթ տէրիւհտէ էյլէ-
միշ օլտուղունտան մէմէքէթտէ օգումա-
մըշ պիր առէմ պուլմազ միւշքիլ տիր :
Հաթթա էկէր պիր չօճուղըն վալիտէյնի
անա էյի թաամ վէ էլպիտէ թէտարիք
էտէմէյէճէք տէրէճէտէ ֆաղիւ իսէ, հիւ-
քիւմէթ անա թաամ վէ էլպիտէ պիլէ
վէրիր : Չօճուղար թալիմ ի իպթիտաիյի
թահսիլ էթտիքաէն մատա, սէնայի տաի-
րէսինտէ իլէրի կիթմէք իսթէրլէրտէ օ
խուսուստա տա քէնաիլէրէ սուհուլէթ վէ-
րիլիր : Իսվիչէրանըն թալիմ ու թէրպի
յէսի տահա զիյատէ ամէլի տիր, շէօյլէ
քի հիւքսէք մէթմէպլէրտէն չըգանլար
տէրհալ մէտարը թէալիւշլէրինի չըգա-
րաճագ իշ պուլապիլիլէր : Էհալինին պէօ-
յիւք զըմը ֆրօթէթմանթ օլուպ, քիլիտէ
խտարէսի չօճուղըրըն թա իպթիտատէն
միւնասիպ տինի թալիմ գապուլ էթմէ-
սինէ մուվաֆըզ սուրէթտէ թէրթիպ է-
տիլմիշ տիր : Չօպանլարըն իշի կէնճլէրի
տինի հագիգաթլարտա փէրվէրտէ էտիպ,
Կիրակի կիւնլէրինտէ ումումա Խնճիլի վաղ
էթմէք տիր : Պաշգա իշլէրէ չօղըւզ գա-
րըշմաղլար : Կէնճլէր արտաընտա միւթէտա-
տիտ շիրքէթլէր վէ ճէմիյէթլէր վար ալըր,
Կ. Խ. Շիրքէթլէրի, մէնի միււքիրաթ
ճէմիյէթլէրի, էյլէնճէ գիւպլէրի, թալիմ
ու թէրպիյէ վէ թէհզիպ ի ախլազ ճէմի-
յէթլէրի, պիհիտապ թէշքիլաթլար : Պու
վատրթալարըն կէնճլէրին ախլազը խէյլիճէ
մուհաֆաղա էտիլէպիլիյօր :

Լաքին Իսվիչէրանըն սիյասի հայաթը
ղայէթ ճալիպ ի տիգգաթ տիր : Հիւքիւ-
մէթ ճիւմհուրիյէթ օլուպ, սաիր ճիւմ-
հուրիյէթլէրտէն չու խուսուստատա թէֆրիգ
օլունույօրլար քի պուրատա րէճէրէնսըն

թապիր օլունան ուսուլ սայէսինտէ սօն վէ
էն հիւքսէք մէրճի էհալի տիր : Մալիւմ
օլտուղու իւզրէ Խնկիլիլէր՝ Լօրալար Գա-
մարասընա տիտ միւշքիլաթը հալ ու թէս-
վիյէ էթմէք իսթէտիքլէրինտէ պազըլար
պու րէճէրէնսըն ուսուլըն Խնկիլթէր-
լայա իսիսալ էթմէք իսթէտիլէր իսէ տէ,
մուվաֆիազ օլտաւարլար : Պու ուսուլ
կէօրէ, հիւքիւմէթ ի հազըրէնին իճրաա-
թը տաիմա էհալինին վէթօսընա մէնութ
տիր : Հիւքիւմէթին վէ Փարլամէնթօնըն
հէր հանկը պիր գարարընտան տօլայը
գանասաթսըղըզ կէօթէրիլտիքտէ, օ մէ-
սէլէ էհալինին րէյինէ թագտիմ օլունուր,
վէ էհալինին էքստիլէթ գարարը գաթի
տիր : Վէ էկէր Իսվիչէրատա օլտուղու կի-
պի պիւթիւն էհալի միւթէալլէմ օլուրսա
պու ուսուլ նէ կիւղէլ տիր :

Հիւքիւմէթին էհալիյէ օլան ալագաւոր
տա փէք ճալիպ ի տիգգաթ տիր : Օրատա
էհալինին մէնաֆիի պիր շէյ, հիւքիւմէթին
մէնաֆիի պաշգա պիր շէյ տէյիլ տիր :
Հիւքիւմէթ վէ էհալի պիր ալիէ կիպի
տիր : Հիւքիւմէթին պիւթիւն գուվիլէթ վէ
տիգգաթը էհալինին րահաթ վէ թէրազ-
գըսընա վագֆ ու սարֆ օլունույօր : Պազը
Սօֆիալիսթլէրին արզու էթտիյի կիպի
նիչէ ումումի թէշպպալիւսաթը հիւքիւմէթ
խտարէ էտիյօր . լաքին ծնլարըն խայալ
էթտիյի կիպի թէմէյլիւք գաիտէտի իհմալ
էտիլմէմիշ տիր : Պազէլ կիպի 100,000
սէքէնէսի պուլունան պիր քիւշիւք շէհրտէ
պիր չօգ միլիօնէր պուլունույօր : Եինէ տէ
պմէլէ վէ սէրմայէտարան տալալարը պաշ-
գա մէմէքէթլէրտէ օլտուղունտան ալ
տիր :

Իսվիչէրանըն սիյասի հայաթընտա էն
ղէյտտէ խօշումաղա կիտէն պիր ճիհէթ
հիւքիւմէթին խարիճի փօթթիգայա տէյիլ,
տալիսիլ թէրազըլյա էհէմմիյէթ վէրմէսի
տիր : Իսթիգլալիյէթի Լվրօփաճա թէհմին
էտիլմիշ օլուպ, քէնտիլէր տալիլտէն

նեմա պուլմագ իշի իւէ մէշուլ տըրլար : Վագաա առքերի թալիմէ փէք տիգգաթլը պուլունույորլար . լաքին պունու տա պիրա . զըր իշ տէյիլ, էյլէնճէ կիպի իճրա էտի . յորլար : Հէր կէնճ սիլանընը, ֆիշէնկինի ալըպ էվինէ կէօթիւրիւր անա էյի մու . գայյէտ օլուր , թալիմ սաաթլարընտա եէրինտէ հազըյ պուլունուր . վէ մէմլէ . քէթտէ «Սիլահ պաշընա» պօրուսու չա . լընտը՝ մը , հէր քէս սիլահը պաշընտա տըր : Լաքին էօյլէ տօնանմալարա միլիօն . լար վէրմէք , օրտուլարա խաղնէլէր սարֆ էթմէք , մէմլէքէթին իշլէրինի ագասթմագ , էօյլէ շէյէր եօգ տըր . քէնտիլէր հէփ մէմլէքէթին նէմաընա , լահաթ վէ սէր . վէթլէրինին թէզեիտինէ պագըյորլար : Վէ պիւթիւն մէմլէքէթ ատէմ ի մէրքէզիլէթ (ապակեդրոնացում) էասընա կէօրէ ի . տարէ օլունույօր իսէ տէ , պիւթիւն միլլէթ միւթթէհիտ պիր պէտէն տիր :

Պու հալլարը կէօրտիւլիւմիւզտէ պիզէ կէօրիւնտիւ քի , մէշուլթիլէթին իպթի . տաընտա մէմլէքէթիմիզ իսվիշէրայը մօ . տէլ թուլթուպ իշլէսէ իտի , պու իւշ սէնէ զարֆընտա մուլթազա շիմսիքինտէն զի . յատէ մուամմէր պիր միլլէթ օլուր իսիք : Էվրօփա խարիճի փօլիթիգամըզը թէէմին էթմիշ իքէն , պիզ միլլէթ ի հաքիմէ տա . վալարընա տիւշմէտէն , նէշքնէյիզմ վէ շօյիլիլիզմէ գափըլմատան , տօնանմալարա միլիօնլարճա լիտա սարֆ էթմէտէն , վէ Էվրօփա իթթիհատլարը իլէ թարաֆ թուլթ . մատան իսէ , սուսիկ փուսիկ քէնտի տա . իլիլ նէմամըզա , մէքթէպլէրին թէրֆիլի . նէ , սէրվէթ մէնպալարըմըզը քէշֆ էթ . մէյէ , պիլլէրճէ կէնճլէրիմիզի թահսիլ ի . չիւն Էվրօփա վէ Ամէրիգա տարիւլֆիւ . նունլարընա կէօնտէրմէյէ պէզլ ի զայրէթ էթսէք իտի , պիլա չիւպհէ պու կիւն տա . հա զիյատէ միւթթէհիտ , տահա զիյատէ մէթին պիր միլլէթ օլուր իտիք :

Պիզէ կէօրիւնիւր քի պու կիւն պիլէ վագթ ու ֆուրսաթ գաշմամըշ տըր . է . կէր իսվիշէրայը քէնտիլիլէ մօտէլ իթթի . լազ էտէր իսէք , մուվաֆֆագ օլուր իզ :

Յ. Գ. Գ.

ԳԸԶ ԳԱԶԸՐՄԱԳ ՎԷ ՍԷՇՐՈՒԹԻՅԷԹ

Էրմ . գըզլարընը ալըպ գաշըրմագ էսքի ըէթիմտէ չօգ վուգու պուլուր իտի , եէնի ըէթիմտէ տէ օնտան գուրթուլամա . տըզ : Հալա էրմէնի գըզլարընըն եա կէնճ գատընլարընըն աշըրըլտըզը վէ սահիպլէ . ըինին պիյուտէ եէրտէ մէհքէմէլէրէ միւ . լաճաաթ էտէրէք նիհայէթ օսանըպ տա . վանըն թէրքինի վէրտիքլէրի իշիտիլիյօր : Պու եէնի ըէթիմտէ Րոււմ գըզլարընըն տա պու նասիպէ տիւշար օլտուգլարընը զաղէ . թալարտա օգույօրըզ : Տահա զարիպի , կէ . չէնլէրտէ Ատանատա պիր իթալիլընըն գըզընըն գաշըրըմասը տըր : Պու գըզ տա . խի սաիր էրմէնի վէ Րոււմ գըզլարը կիպի ճէպրէն կէօթիւրիւլիւպ , իսլամ էտիլէրէք պիր կէնճէ նիքեահ էտիլմիշ տիր : Սահիպ . լէրի մահալլի հիւքիւմէթ մարիֆէթիլլէ գըզը Էլտէ էտէմէյէրէք , իսթանպուլտա սէֆարէթէ միւրաճաաթ էթտիլէր վէ Րի . ֆաթ փաշանըն խարիճիլէ նազարէթինտէ պուլունուտուզու էսնատա իթալիա սէֆիրի գըզը գուրթարամասըզընտան մէսէլէ Հագգը փաշայա հէվալէ էտիլմիշ տիր :

Պու սըրատա նազարը տիգգաթ ճէլպ էտէն պիր խուսուս տա շու տըր քի , մէհ . քէմէլէրտէ պու գըզ գաշըրմագ ֆիլիլլէրի պիզիմ մէմուլ էթտիլիմիզ աէրէճէտէ նա . զարըն էհէմիլլէթէ ալընմայօր : Կէրէք մա . հալլի հիւքիւմէթլէրտէ վէ կէրէք մէրքէզ . տէ պու նէվ տալալար օ պիր տալալար կիպի սըզը սըզը թագըպ էտիլմէյօր : Պիր մէրքէպին եա էօքիւզիւն չայընա , եախօտ պիրի կէլիպ էվինտէն կիւնտիւզ կէօղիւ իլէ գօյունունու եա ինէյինի չէքիպ կէօթիւրտէ հիւքիւմէթ եիւզտէ 80 եա 90 տէրհալ մէսէլլէյի թագըպ էտիպ խըրսըզը պուլուր , վէ սըրգաթ օլունան չէյի ալըպ սահիպինէ թէպիմ էտէր : Պու նէվ տա . վալարտա հաքիմլէր չօղլուգ խըիսթիյան իսլամ ֆարգը տա կէօղէթմէզլէր : Վագաա

պիր մէմուր միւրթէքիպ իսէ Խրիսթիաններն
տաժարեալա օլտուղու կիպի Խալմանքինէ
տէ միւսէյէպ պուլունուր: Իմոի նի՛շիւն
Թիւրքիա մէհքէմէլէրի ինէք վէ մէրքէպ
տաժարարնա մէհմա էմքեան զայլուր ի-
քէն, զըզ գաչրրանլարն տաժարնա
պէօյլէ կէվչէք պուլունույօրլար:

Պիզէ կէօրիւնիյօր քի, պու սիւալա
սալթ, «Մէհքէմէլէրտէ միւսլիմ զայր ի
միւսլիմ ֆարգը կէօզէտիլիյօր,» եախօտ
«Հաքիմէրտէ ատալէթսիլիք վար տըր,»
նազարիյաթըյա ճէվապ վէրմէք սօղլու
տէյիլ տիր: Ինէք վէ էօքիւզ տաժարնտա
միւսլիմ, զայր ի միւսլիմ ֆարգը կէօզէթ.
մէյէն պիր հաքիմ տահա գըյմէթլի օլան
գըզ վէ գարը տաժարնտա նի՛շիւն էօյլէ
թէֆրիգէլէր եախսն, պու պիզէ փէք մա-
գուլ կէօրիւնմէյօր:

Պու մէսէլէնին հալլընա տաիր ֆիքրի-
միզէ կէլէն նազարիյէ տահա զիյատէ փախ-
խօթօթիք (հօգեքանական) տըր, եանի պու
մէմէքէթտէ պուլունան գալմարըն աշվալը
բուհիյէսինէ ախտ պիր նէթիճէ տիր:
Ֆիքրիմիզէ վարիտ օլան մուհիմմ սիւալ
չու տըր — Աճէպա գըզ գաչրրմագ ֆիթի-
լինէ նազարէն պիզ Խրիսթիանլարն վէ
Միւսլիման գօնչուլարըմըզն էֆքեար ու
թէտափլուրը պիրի պիրինտէն էսասէն
ֆարգը տըր տա, մէհքէմէտէ կէօրիւլէն
պու ֆարգըար օնտան մը նէլէթ էտիյօր:
Պիրինին էվինտէ սօղմուշ օլան եա փարա
իլէ սաթուն ալմիշ օլտուղու պիր մէրքէպի
եա ինէյի տիկէր պիր շախսն կէրիպ սա-
հիպինին ըլլինէ մուղայիր օլարագ ալըպ
կէօթիւրմէսի հէմ միւսլիմ հէմ զայր ի
միւսլիմ ինտինտէ հագգսըզըզ տըր, կիւ-
նա՛ն տըր, պինտէն ալէյհ մէն էտիլմէլի
վէ միւսազաթ էտիլմէլի տիր: Հէփիմիզ
պու խուսուստա միւթթէֆիգիլ: Վէ պիր
հաքիմ նէ գատար տա միւրթէքիպ վէ
զալիմ օլտա, պու նէվ տաժարըն պիրին-
տէ, պէշինտէ ատալէթսիլիք էթսէ, պէշին-

տէ օնունտա տա իճրա ի ատալէթ էտէր:

Պիզ Խրիսթիանլարնա պիր կէնճին
պիր գըզը ճէպրէն ալըպ կէօթիւրմէսի վէ
նիքեաշը նիքեաշսըզ անըն իլէ ալագա էթ-
մէսի էօքիւզ ինէք զասպ էթմէքտէն պին
գաթ պէօյիւք պիր հագգսըզըզ օլմագլա
պէրապէր, փէք տէ ալըպ պիր ֆիլի տիր:
Եանի պէօյլէ պիր ֆիլի պիզճէ հէմ հէ-
յէթ ի իճթիմաիյէնին գալսիալինէ մու-
ղայիր, եանի ալըպ պիր ֆիլի տիր, հէմ
տէ շէրիաթը Իլահիյէնին մաթլուպաթընա
մուխալիֆ պիր ամէլ, եանի կիւնուսն տըր:
Աճէպա Խալմա վաթանտաշարըմըզ տա
պէօյլէ տիւշիւնիւրլէ՛ր մի: Գըզ, գարը
գաչրրմագ, անըն ըրզընա թէճափուզ էթ-
մէք, սօնրա տա անը Խալմա էտէրէք անըն
իլէ նիքեա՛ն օլմագ, պունլար այըպ վէ
կիւնա՛ն մը տըրլար, պունլար ճիւրմ ու
ճինայէթ մի տիրլէր, եօգսա թէպրիյէ
էտիլէճէք հալլա՛ր մը տըրլար: Եկէր պու
խուսուստա տա էօքիւզ ինէք տաժար-
ընտա օլտուղու կիպի, էֆքեարնա միւթ-
թէֆիգ օլտագ իտի, պիւա շիւպհէ օ պիր
ճիհէթլէրտէ օլտուղու կիպի պու գըզ գա-
չըրմագ ճիհէթինտէ տէ չօղլուզ պիր
միւշքիլաթըմըզ օլմայաճագ իախ: Իմոի
պիզէ կէօրիւնիւր քի մութլագա պու սօն
խուսուստա արամըզտա փախխօթօթիք պիր
ֆարգ վար տըր: Պիզէ կիւնա՛ն, այըպ վէ
ճինայէթ կէօրիւնէն շէյ՝ գօնչուլարըմըզն
էօյլէ գապիհ ֆիլիլէր տէյիլ տիր, եօգսա
պու կէօրիւլէն հալլար վուգու պուլմայա-
ճագ իտի. նէ կէնճէլը գըզ ալըպ գաչ-
մաղա ճիւրաթ էտէճէքլէր իտի, նէ տէ
մէհքէմէլէր պու ֆիլիլի իճրա էտէլէրէ
գարչը միւսաատէլի պուլունաճագլար իտի:

Իմոի պու ֆէննի թահիլիմիլ սօղլու
խաէ, տիկէր մուհիմմ սիւալ չու տըր:—
Միւսլիման գօնչուլարըմըզ գըզ գաչըրմագ
ֆիլիլինի թէճափուզ էտիյօրլարտա աճէպա
պու շէրիաթ նազարընտա՞ մը Խօգսա մէ-
ճէնիյէթ իզթիզասընտա՞ն մը պէօյլէ օլու-

յօր: Գալմարըն էֆրեար վէ թասավուրա-
թընը թային էտէն իքի պէօյիւք դուվվէթ-
լէրտէն պիրի՝ տին վէ շէրիաթ, տիկէրի՝ ա-
նանէ (աւաւնքիւք՝նն) վէ մէտէնիյէթ տիր:
Պիր գալմ քէնտի ապա ու էճտատլարըն-
տուն էօյրէնտիլլէրի ուսուլա կէօրէ եաշարլար,
վէ օ ուսուլար պաշգալարա ապէս վէ եան-
լլշ կէօրիւնսէ պիլէ քէնտիլէրնէ փէք թա-
պիի վէ ճաիլ կէօրիւնիւր: Չօգ սըրալար-
տա պու հալ՝ պու մէմլէքէթտէ պուլունան
գալմլարըն հայաթընտա կէօրիւմէքտէ
տիր: Բէզալիք արիւլէրին թէլլիլն էթտիյի
շէրիաթլար պիրի պիրլէրինաէն ֆարգլ օ-
լուլլար, պիրլինին թէճվիլ էթտիյինի տի-
կէրի նէհի էտէր: Մէտէլա, թէտատիւա ի
զէվճաթ Միւսլիմանլար իշին ճաիլ, պիլ
Խրիսթիյանլար իշին մէմու տըր: Բամա-
զան ալընտա կիւնտիւզիւն թաամ եէմէք պի-
զիմ իշին ճաիլ Միւսլիմանլար իշին մէմ-
նու տըր: Իմսի աճէպա մէվզուր պահս օլան
մէտէլէտէ միւսլիմ վէ զայր ի միւսլիմլէրին
էֆրեար վէ թէսավուրունտա էսաաի պիր
ֆարգ վար իսէ, պու՝ գալմի անանէ՝ նէ-
թիճէսի մի, եօգսա շէրիաթ նէթիճէսի մի
տիր:

Միլլէթլէրին վէ մէտէնիյէթլէրին թա-
րիի թէֆթիլ օլունտուգսա կէօրիւ-
լիւյօր քի գալմար արասընտա եալուգ-
լանմագ, էվլէնմէք, նիքեաճ վէ թալագ
խուսուլարընտա պիրիպիրլէրինաէն ֆարգլ
պիր չօգ աաէթլէր վար տըր: Պաղը գալմ-
լար արասընտա պիր կէնճ էվլէնմէք իս-
թէրսէ, ալմագ իսթէտիյի գըզը կիտիպ
անասը էվլինտէն ճէպրէն ալպ չըգարմալը
տըր, պաշգա գապիլլէր արասընտա, ա.
աէթ՝ գըզը ինէք վէ էօքիւզ պէտէլինէ
սաթուն արմագ տըր, պաշգա եէրտէ գը-
զա թալիպ օլան կէնճլէր գըզը օլթայա
գօրլար, հանիլը կէնճ անը շէքիպ կէօթիւ-
րէպիլիւրսէ գըզ օնա նիքեաճ օլունուր:
Վէհասալ պիր չօգ աաէթլէր վար քի հէր
աաէթ անը իթթիլսալ էտէն գալմըն

նազարընտա էն կիւզէլի, էն միւնապի
տիր: Վէ շիմտի էկէր պու գըզ գաշըրմագ
ուսուլը՝ եա շէրիաթ եա անանէ նէթիճէ-
սինտէ Միւսլիման վաթանտաշարըմըլ ի-
շին միւսիպ վէ միւնապի պիր ուսուլ
իսէ պիթթապի պիզիմ անա գարչը պիր
աէյէճէյիմիլ հօգ տըր: Լաքին օ ուսու-
լուն զայր ի միւսլիմ գօնշուլարընա թաթ-
պըգ էտիլմէսինէ կէլինճէ, օրատա պիթ-
թապի պիզիմ աէյէճէյիմիլ վար տըր:
Էկէր Իսլամ վաթանտաշարըմըլ քէնտի
անանէ վէ շէրիաթլարընըն միւսաաաէսիյլէ
պու շէյի իննիսի աւաշարընսա իճրա է-
տէրլէրսէ անըն պիզէ պիր շուսուլը հօգ
տըր: Լաքին պիզիմ գըզարըմըլ վէ կէ-
լինլէրիմիլ իւզէրինտէ պէօյլէ պիր ֆիլիլն
իճրապընը՝ պիլ քէնտիմիլճէ էն պէօյիւք
պիր հագգաղըլըլ աաա էթտիքէ անը
պիզէ իճրա էթմէլէրի գաթիէն թէճվիլ
էտիլմէզ: Էկէր պու տալթ մէտէնիյէթ
վէ անանա նէթիճէսի իսէ «Պու աաէթի-
նիլի պիզէ թաթպըգ էթմէլինիլ» աէ-
մէյէ պիզիմ հագգըմըլ վար տըր: Պիլ
պունասան ֆէվզէլատէ աիլիիր օլույօրըլ
վէ էյի գօնշուլար մագամընտա պու խու-
սուտա պիզիմ իսթըրըմըլ սայըպ պիզի
պու մէտէնիյէթտէն մալուր թութարա-
նըլ մէմուտն օլուրըլ: Պունտան զիյատէսի
վար, պիլ պու շէյտէ ֆէվզէլատէ մաղ-
տուր օլույօրըլ տէյու տիւշիւնիւյօրըլ. վէ
Իսլամ գօնշուլարըմըլըն պիզէ զատըր էթ-
մէյի իսթէմէյէճէքլէրինի իւմիտ էտէրիլ:
Լաքին էկէր պու շէյ շէրիաթը Մուհամ-
մէտիյէնին մաթլուպու իսէ, գըզարըմը-
լըն ճէպրէն կէօթիւրիւլիւպ նիքեաճ էթ-
տիրլմէսի տէ պիզիմ տինիմիլզէ վէ շէ-
րիաթըմըլա մուշայիւր տիր: Վէ մատէմ
քի պու տիյարտա Գանունը Էսաաի սայէ-
սինտէ ճիւմլէ տինլէր տէ հիւրր տիր, վէ
հէր տինին շէրիաթը անճագ քէնտի թա-
պիլլէրի իշին նաֆըլ տըր, շու հալտա
Խրիսթիյան գըզարընը գաշըրըպ Իսլամ-

լարա ներքեան էթմէք Գանունը Էսասիյէ մուղայիր տիր : Պիզիմ տինիմիզէ՝ գարը-լար վէ գըզլար էրքէրէրէ միւսավի օլուպ ճան վէ հուգուգճա անլէրաէն ֆարգըլ տէյիլ տիրլէր : Իմսի էկէր պու մէմլէքէթ-տէ մէշուլթիյէթ միւհքէմ գալոճագ վէ անասըրը մուխթէյիֆէ արասընտա գար-տաչըգ թէէսիս օլունաճագ իսէ, իւք թէս-վիյէ օլունաճագ չէյլէրտէն պիրիսի պու գըզ վէ գարը մէսէլէսի տիր : Պիզ «Բայա» վէ «Կեալըր» իքէն, ըրզ վէ նամուսուսու-զու, գըզ վէ գարըլարըմըզը նէ գատար մուհաֆազա էտէպիլիր իսէք օ գատարընա-րազը օլարագ պու տիյարտա գալըր իտիք, լազը օլմայանլար չէրիլպ կիտէրլէր իտի : Լաքին չիմտի ալթըգ Փարլամէնթօտա վէ օրտուտա եան եանա միւսավի գարտաչ-լար վէ պիր վաթանըն էվլատարը օլ-մազա չալըչըքէն պու կիպի ահվալ գա-թիյէն թէճվիզ էտիլէմէզ : Պիզէ կէօրիւ-նիւր քի պու մէսէլէ նէ մէհքէմէլէրտէ, նէ մաթպուլաթտա վէ նէ տէ պաշգա պիր եէրաէ, անճագ միլլէթին էն եիւքսէք մէհքէմէսինտէ եանի Փարլամէնթօտա հալլ ու թէսվիյէ օլունապիլիր : Հագիգի իթի-լաֆ իչին պիր պիրլէրիմիզին հայաթը րուհիյէսինի անլամամըզ վաճիպ տիր(*) :

Յ. Գ. Գ.

(*) Պու պէնտի գալէմէ ալորգտան սօնրա ժաւնաւալտա պու մէվգուտան պահա էտէն պիր պէնտ կէօրտիւք, անըն պազը գըսմարընը պու նուսխէտէ աթիտէ իգթիպաս էյլէմիչիզ տիր :

Յ. Գ. Գ.

Քէնտինին էն էյի նէֆսինէ սաուա-գաթլէ ըէֆագաթ էտէն քիմսէ, քէնտի-նին էնկին նէֆսինէ էսիր օլմայաճագ տիր :

Մէսուտ վէ մուֆիտ օլմագ իսթէճրմի-սին, Ալլահա, ինսանլարա վէ քէնտի քէն-տինէ իման էթ :

ԱՆՎԱԼԸ ՆԱԶԸՐԷ

Շէր վէ նիխաի.— Ժոմսուսկտա Ա. Գալիագճեան էֆ. սօն վագթլարտա իրիս-թիյան գըզլարընըն իսլամ կէնճլէրէ նիքեան էտիլմէսինտէն սէվգ օլունարագ նիքեան հագգընտա միւսիմանլարըն թաուսվիւ-րունը իզան էյլէմիչ տիր : Անտէ աթի իւզ զիքը նօգթալար շայանը տիգգաթ տիր : «Իթալիալը գըզ հագգընտա Ռի-ֆաթ փաշա, օ չէրէն նիքեանլանմըզ օլ-տուղունտան մէսէլէնին միւշքիլլէնիլ օլ-տուղունը պէյան էթմիչ տիր :

Լաքին նէ տիր պու չէր եա չէրիաթ, վէ նէտէն իպարէթ տիր, անըն ահքեա-մի : Շէրէ կէօրէ, իզտիվաճըն մէշու օլմասը իչին իւք շարթ՝ իքի շահիտ վէ իմամ հուզուրունտա նիքեան իլէ թէզէվվիւճին իլան օլունմասը տիր :

Շէրաթիթտէն պիրի տէ սինն ի բիւշտէ եէթիչմիչ օլմագ տիր : Սինն ի բիւշտէ եէթիչմիչ պիր գըզ՝ վալիաէյնինն բիզասը օլմասըլը հալտէ պիլէ թէէհհիւլ էտէպի-լիր : Սինն ի բիւշտին չէրէն հուաուաու 15ի իքմալ իլէ 16յա կիրմիչ օլմագ տիր : Փագաթ պիր էրքէք չօճուգ 12 սիննին վէ պիր գըզ 9 սիննին իքմալ էթտիլլէ-րի հալտէ սինն ի բիւշտէ եէթիչմիչ բիւշտէ, վէ սինն ի բիւշտէ եէթիչտիլլէրինն եէմին իլէ թէէյիտ էտէրլէրսէ, օ օլլան վէ գըզ սինն ի բիւշտէ եէթիչմիչ սայըլըլար : Վէ պիր տէֆա թէէհհիւլ էտէն պիր գըզ՝ էն եագըն ագրիպասըլլէ կէօրիւլմէք հագգընտան մահրում օլուր, լաքին չէրէ կէօրէ,

Էրքէք՝ 1.— Գարըսը իւզէրինէ հա-քիմիյէթ ի մութլագայա մալիք տիր, 2.— Գարըսընը էվտէն տըչարը չըգմագտան մէն իլէ օնը իսթէտիյի եէրաէ իւքեան էթ-տիրէպիլիր, 3.— Քէզա էն եագըն ագ-րիպասըլլէ կէօրիւլմէքտէն մէն էտէպի-լիր : Պիր սէօզլէ գարը զէվճինէ մութլագ սուրէթտէ միւթի օլմալը :

Իմասի, իբր թիմսէ սիննի ըրւշտէ վա-
սըլ օլմուշ պիր Խրիսթիյան գըզ իշին
միւթէէհհիլ տիր տէյու չէհատէթ էթ-
սէլէր, օ գըզ չէրէն միւթէէհհիլ կէօ-
ղէտիլիր, վէ օ հալտէ զէվէնին հաքի-
միլէթի միւթլագասը ալթընտա պուլու-
նուր : Օ՝ Խրիսթիյանլըգտան տէօնմիւշ վէ
քէնտիլլէ նիքեա՛հ օլմուշ պիր գըզա, գա-
փուտան տըշարը չըգմագլըղը, քէնտինին
միւնասիպ սայմատըղը պիր քիմսէ իլէ
(գըզլն էն եագըն ագրապատընտան օլտա
պիլլէ) կէօրիւշմէյի մէն էտէպիլիր :

Իզսիվաճ հագգընտա չէրիւթըն պի-
ղիմ խայալ էթտիյիմիզտէն Ֆարգըլը պիր
թագըմ չէրաիթի տէ վար տըր . մէս . —
Պիր Խալամ՝ Խրիսթիյան պիր գարը իլէ
թէղէվիւճ էտէպիլիր, Ֆագաթ պիր Խա-
լամ գատընըն պիր Խրիսթիյան էրքէք իլէ
թէղէվիւճիւ մէմնու տըր :

Հագգը թալագ (պօշամագ) եայընըզ
էրքէյէ մախտուս օլուպ, գարը պու հագգ-
տան մահրում տըր : Թալագ միւտտէթի
3 այ տըր : Պու միւտտէթտէ էրքէյին գա-
րըսընը թէքրար թալէպէ հագգը վար,
գարը իթաաթա մէճպուր տըր : Պիր էր-
քէք 3 տէֆա գարըսընը թաթլիգ էտիպ
եինէ կէրի ալապիլիր : Իշիննի թաթ-
լիգտէն սօնրա՝ տէօրտիւնճիւ տէֆա գա-
րըսընը ալմագ իսթէրտէ գարըսընը էվիլլա
պաշգասըլլէ թէղէվիւճ էտիպ, պօշան-
տըգտան սօնրա անճագ անը ալապիլիր :

Պիր Խալամ վէտէր հա վասի սիննի
ըրւշտէ եթիշմէմիշ օլան էվլատընը անըն
ըիզասը օլմասը հալտէ պիլլէ էվէնտիլէ
պիլիր : »

Կաթոլիկոս ինքիխապը . — Պու սէ-
նէսին Դեկ. 11ինտէ էջմիածին Կաթողի-
կոսընըն ինթիխապը իճրա էտիլէճէք տիր :
Բուսիա էրմէնիլէրի պիր իբր այտան պէ-
րու պու մէսէլէ իլէ ուղրաշըյօրլար, չիւն-
քի էջմիածին Կաթողիկոսը այնի վագթտա

Բուսիա էրմէնիլէրին փաթրիղի օլտու-
ղանտան, պու մէսէլէ անկէր իշին պիր
գաթ տահա հաիղի էհէմմիլլէթ տիր :
Պու խուտուտա գանճիսա հայընտա, էջ-
միածին Կաթողիկոս վէքիլի՝ Դէսրգ Արքե-
պիսկոպոս Սուրէնեանց, Պարսկահայլարըն
Առաջնորդը Կարապետ Եպիսկոպոս Մկր-
տիչեան, Երեւան Առաջնորդ վէքիլի Սուք-
եաա Արք. Պարզեանց, սապըզ Խաթանպօլ
փաթրիղլէրի Դուրեան վէ Օրմանեան
Սրբազանլար, սիւնոյ ազատընտան Մես-
րոպ Եպս. քէզա Խորէն Եպս. Մուրաարէկ-
եան վէ Իզմիրլեան հայրիկին պաշ քեա-
թիպի Բագարաա Վարդապետ Վարդա-
զարեան զիքր օլունույօրլար :

Պունըստան հիշ պիրիսի տէ Խրիսեան
եա Իզմիրլեան կիպի պիւթիւն էրմէնիլէ-
րին մուհապպէթ վէ իշթիրաքընը գալան-
մամիշ իսէլէր տէ, Բուսահայլարըն իլք
գանճիսալարը Օրմանեան Սրբազան կէօ-
րինիյօր : Միւմաիլէյհէ աթֆ էտիլէն
ազվիլաթըն պիէսաա օլուպ, անըն սատէճէ
ղարագքեարանէ հիւճումարա մարուղ օլ-
տուղունու, վէ այնի վագթտա անըն պիւ-
թիւն էրմէնի կրօնակաւըսընը տրտաընտա
խտարէ վէ իալահ էթմէք իզթիտարընա
մալիք, մէստէ սահիպի էն մուգթէտիր
զաթ օլտուղունը իտաիա էտիյօրլար, վէ
անը Կաթողիկոս քիւրսիւսիւնէ օթուրմը
կէօրմէք իսթէյօրլար :

Տիկէր թարաֆտան Թրփախայ մաթ-
պուաթընտան Բիւզանդիոն՝ Օրմանեանըն
օլտուգճա գուվիլէթի մուխալիֆլէրի օլ-
տուղունը՝ վէ քէնաինինտէ 12 սէնէ փաթ-
րիքիք քիւրսիւսիւնտէ, կէօյա քի էրմէ-
նիաթանտա հիշ պիր զուլմ օլմայօրմուշ
կիպի պիգայա օթուրմասընը նազարը
միւթալաայա ալարագ միւմաիլէյհէ իթի-
րազ էտիլէպիլիր իտիյինի հազըյօր : Դէ-
զա Բագարաա Վրդ. Վարդազարեանը տա
օ գատար Եպիսկոպոսլար տուրտուղու
հալտէ պիր վարդապետի գանճիսայա գօ-

մագ, Լուս. քիլիսա ատէթինէ մուվաֆըզ օլմագ տէյուլ րէտու էտիյոր :

Վէ սօն իքի Կաթողիկոսարն թրփահալարտան ինթիխապ օլունտուղու սէպէպտէն պու աէֆա Կաթողիկոսն Բուսահալարտան ինթիխապընը թավսիյէ իլէէն միւնասիպ գանտիտա մագամընտա Տ. Կարապետ Եպս. Մկրտիչեան վէ Տ. Սուքեաս Արքեպսկ. Պարզեանց ը թագաթիմ էտիյոր :

Պիրինճիսի Գէորգեան ճեմսուրանընը իքմալտան սօնրա Ալմանիատա 5—6 սէնէ թահսիլ էյլէմիլ օլարագ 45 սիննինտէ տիր, իքինճիսի իսէ, թէճրիպէքեար, էրմէնի լիսան վէ քիլիսապընա փէք միւքէմմէլ աշինա, սէպաթ տահիպի օլուպ 70 սիննինտէ պիր զաթ տըր :

Իրանըն Տախիլի մուհարէպէսի — Մախլու Շահըն ապքերլէրի պիր գաշ քէրրէ մաղլուպիյէթէ տիւշար օլաուլար իսէ տէ, հալա տախիլի մուհարէպէ խիթամ պուլմամըն տըր : Իրանըն 628,000 միւրէպպա միլ մէսահէի սաթհիյէսի վէ 10 միլիօն գատար էհալիսի պուլունույոր իսէ տէ, Խօլլար օ գատար ֆէնա տիր քի պէօյլէ սըրալարտա գաթի իլ կէօրմէք փէք միւշքիլ տիր : Մէմէքէթին ահվալը մալիյէսի փէք տիւշիլէն օլուպ, Ամէրիգատան կէթիլիլէն պանգէրլէր տախի հալա իլլէրի սըրասընա գօյամատըլար : Շիմալըն 305,000 միւրէպպա միլ մէսահէսի, 7 միլիօն էհալիսիլէ Բուսիանըն թահթը թէէսիրինտէ վէ ճէնուպըն 173,000 միւրէպպա միլ մէսահէսի վէ 700,000 նուֆուս էհալիսի Խնկիլթէրանըն թահթը թէէսիրինտէ պուլունմասը տա մէսէլէյի խալիճա միւշքիլլէտիրիյոր : Իրանըն պիլճիւմէ խարիճի թիճարէթի 15 միլիօն Խնկ. լիւրասը օլուպ պուլըն 8 միլիօնը իսխալաթ վէ 7 միլիօնը իսխալաթ տըր : Պունտան 500,000 Խնկ. լիւրալըգ մուամէլէ Մ. Ամէրիգա իլէ տիր :

Պու տախիլի մուհարէպէտէ Խրիսթիյանլարըն խուսուսա էրմէնիլէրին հալը էփէյիճէ նաղիքլէմէքաէ տիր : Անլէր հանկըթարաֆը թութաճաղար : Պիլա շիւպհէմէշու թիյէթի մուհաֆազայա չալըճաճաղար, լաքին մախլու Շահ թարաֆտարանը՝ էրմէնիլէր քէնտիլէրէ գարչը սիւհչէքէրսէ պաշգա Եէրտէքի էրմէնիլէրէ թէատտի էտէճէքլէրինի սէօյլէյօրլար : Լաքին կէչէն հաֆթա հիւքիւմէթին չալարըլ պէօյիւք զալէպէտէ Եփրեմ Խան վէ տիկէր էրմէնի ապքերլէր փէք մուհիմ պիր րօյ օյնամագլա կէրէք Իրանա վէ կէրէք Թիւրքիայա էրմէնիլէր հէր իքի մէմէքէթտէ տէ մէշու թիյէթին սատըգ համիլէրի օլտուղլարընը իսպաթ էյլէմիլ տիրլէր :

Փօրթուկէգ ճիւմհուրիյէթի. — Պունտան թագրիպէն պիր սէնէ էվլէլ Փօրթուկէզտէ գրալըգ տէվրիլիպ Եէրինէ ճիւմհուրիյէթ կէշտիքաէ, պու Եէնի րէժիմին ուզըն վագթ տէվամ էտէճէյինէ չօղլար շիւպհէ էյլէտիլէր : Լաքին պու շիւպհէլէրէ րաղմէն ճիւմհուրիյէթ տէվամ էյլէմիլ վէ հիւքիւմէթի մուվագգաթա իլլէրի կիւզէլճէ խաարէ էթմիլ օլուպ, էվլէլ հաֆթա իլք տէֆա օլարագ րէիլի ճիւմհուր ինթիխապ էտիլմիլ տիր : Պու զաթ Տօգ. Արրիկա օլուպ՝ ինթիխապ իլի խուսուսի պիր միւշքիլէ թէսատուֆ էթմէյէրէք իճրա էտիլմիլ տիր : Վագաա ճիւմհուրիյէթի տէվիրմէք իլիւն չալըճանլար Էքիք պուլունմամըլ իսէ տէ, գրուլըգ թարաֆտարանը քէնտի մագսէտլէրինի իլլէրի սիւրմէք իլիւն պիր միւէսսիր թարիգ պուլամամըլար տըր :

Փօրթուկէզտէ ճիւմհուրիյէթին գուվէթլէնմէսինէ մանիլէրտէն պիրի՝ էհալինին ճէհալէթի օլուպ, հիւքիւմէթին թալիմ ու թէրպիյէյի միւմքին մէրթէպէ գուվէթլէ իլլէրի սիւրմէսի իճապ իտիյոր : Տիկէր պիր մանիլէ տէ՝ Թիւրքիատա օլտու-

դու կիպի, էհալինին տէհրէրտէն պերու
խաթիպտաա ալթընտա եաշամըշ օլուպ,
մէշուլթիյէթին էսաալարընը էյի անլամա-
մայարը տըր, պիլֆարզ, ինթիխապտա էհա-
լիյէ քեամիլ հիւրըիյէթ վէրմէմէք, ումում
էհալինին ըէյ ու իրատէթինէ էմնիյէթ
էթմէմէք վէ սաիրէ: Սիեթթըթթըր պու
միւնասիպէթլէ փօրթուկիլ հիւքիւմէթինէ
իքի մուհիմմ շէյ թաւսիյէ էաիյօր, էվ
վէլա՝ իսպահաթա իչէրտէն պաշամագ վէ
սօնրա միւսթամէրէլէրտէ իսլահաթըր թաթ-
պըդ էթմէք, սանիէն քէնտինին Աթրի-
գա միւսթամէրաթընտա էսիր ախզ ու
իթապընը լազվ էթմէք:

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ՄԵՔԹԷՊ ՎԷ ԷՕՍՐ

ՓՐՕՑ. 3. ԳԱՅԱԵԱՆ

1.

Թալիմ ու թէրպիյէ մէսէլէսի մէշու-
թիյէթին թէէսիսինին ֆէրտաաը կիւնիւն-
տէ պիլէ էրմէնիլէրին վէ սանքի պիւթիւն
գօնշույարընըն նազարը տիգգաթընը ճէլպ
էյլէտի: Մի լէթին միւթէրազզը սընֆը
պիլէրէք, ատի սընֆը իսէ պիր հիսս ի թա-
պիլիյէ Լէկանէ վաաթթա ի նէճաթ մագա-
մընտա մէքթէպլէր իլէ մէշուլ օլմաղա
պաշատըլար: Վէ շու կիւլէլ հարաքէթ
մագտէսինին մուազլէզ օլտուղու գատար
տա շայանը թահսին տիր: Լաքին պու
հարաքէթին շաշմայարագ քէնտի մագսէ-
տինէ միւթէվէճճիհ օլմաաը, վէ ճէմիյէ
թին օ գատար ֆէտաքեարըզլարընա
միւթէնաաըպ սէմէրէլէր հաաըլ էտէպիւ-
մէտի իչիւն թալիմ ու թէրպիյէմիլին
մագուլ էսաալար իւղէրինէ գօնուլմուշ օլ-
մաաը յազըմ տըր: Շիմաիքի պիւնա ի մէա-
րիֆիմիլ էսաաէն էքիսինին տէվամը
օլտուղու սէպէպաէն, թալիմ ու թէրպի
յէմիլին հիչ տէյիլ գարիպ պիր մագիսինի

մուլթաաարէն նազարը միւթալապա ալ-
մագ տէյէր: Սադիմու-նառէկ տէվրինտէ
միլլի թալիմ ու թէրպիյէմիլտէ ճալիպ ի
նազարը տիգգաթ պիր խուսուս պու-
լունմաաըզընտան անը թէրք էտէրէք,
մէարիֆիմիլին կէչէն ասրտա խուսուսա
սօն գըամընտա թէսատիւֆ էթտիյի իքի
էճնէպի թէէսիրաթ՝ Էսանի թալիմ ու
թէրպիյէնին Պրանսըզ վէ Ամէրիգալը մէս-
լէյինէ տիգգաթ էտէլիմ:

Պէօյիւք նափօլէօնըն ֆիւթիւհաթըր սա-
յէսինտէ Պրանսա իսմի վէ լիսանը պիւ-
թիւն ալէմին, խուսուսա քէնտի պաշընա
իչլէյէմէյէն Շարգըն ինտինտէ, գուվլէթլի
պիր ճաղիպէ, վէ սիհր հալինի քէսպ
էյլէտի: Պրանսանըն 1848 ինգիլապ պու
ճաղիպէյի պիր գաթ տահա թէշտիտ էյլէտի:
Պու վազթտա Գաթօլիք մուալլիմէր
տէ արըլար կիպի զայրէթ վէ սիւքիւնէթ-
լէ չալըշթըրլարտը: Պրանսա թատալիւ-
րաթըր իտի քի, էրմէնի թէրագզըփէրվէ-
րանընա, էրմէնի մաթպուաթընա, նիհա-
յէթ էրմէնի մէքթէպ վէ միլլի Գանուը
էսատիսինէ քէրէսթէ վէ ճիհէթ վէրտի:
Վէ պու թէէսիր միլլի էնճիւմէն ի մէա-
րիֆին թէրթիպ էթտիյի մէարիֆ փրօզ-
րամընա թահվիլ օլմուշ օլուպ, շիմաիյէ
գատար ճիւղի միւթէսնա իլէ մէքեաթիպ
ի իպթիտաիյէմիլի իտարէտէ տէվամ է-
տիյօր:

Ամէրիգա թալիմ ու թէպիյէ թէէսի-
րի արամըզտա տահա զիյատէ կէճ պաշ-
լատը. 30—40 սէնէտէն պերու ումումէն
Ամէրիգալըլարըն իտարէսինտէ պուլունան
մէքեաթիպ ի ալիյէ սայէսինտէ պու թէէ-
սիր ինթիշար էյլէմիշ տիր:

Պագաթ Ամէրիգալըլար՝ էրմէնիլէրին
հիչ տէյիլ իսէ էրմ. փրօթէսթանլարըն
մէքեաթիպ ի իպթիտաիյէսինէ թէէսիր
իչլէտէմէտիլէր, Էսիսու իչլէթմէյի տիւ-
շիւնմէտիլէր: Իմտի պու իքի մէմէ-
քէթին թալիմ ու թէրպիյէ փրօ-

ղրամ վէ ուսուլարընըն էսասի նօգթա-
լարտա պիրիպիրէրինէ միւթէպային պու-
լունտուղու տիւշիւնիւլիւտէ, պու միւ-
թէնագըս թէէսիրաթա հէտէֆ օլան էր-
մէնի կէնճէրին գարատան սույա տիւշէն
պիր ատէմ կիպի նէ գատար միւթէզպարըր
օլաճաղը գօլայճա խայալ էտիլէպիլիր :
Մատէմ քի թալիմ ու թէրպիյէնին մագ-
սէտի ապիսի թալէպէնին մատտի, ազլի
վէ ախլագի կիզլի գապիլիյէթլէրինին
թէրագգըսընա մէտար օլմագ տըր, հէր
շէյտէն էվվէլ անըն մունթազամ վէ միւթ-
թարըա պիր մէպտէ վէ ուսուլտա հարա-
քէթ էթմէսի իճապ էտէր :

Իմտի, աչըգ տըր քի պու միւթէնա-
գըս շարթլար թաճթընտա մագուլ պիր
թալիմ ու թէրպիյէ միւթքին տէյիլ իտի,
վէ ապը թէնագուզ շուրտա տըր քի,
միւնտա թալիմ ու թէրպիյէսի գաֆա
իլէ օղրաչըրքէն, էօթէտէ Ամէրիզանընքի
գալպ իլէ օղրաչըր : Պու իքի մէպտէլէր
տէ, էրմէնինին թալիմ ու թէրպիյէսին.
տէ մաթլուպ օլան միլլի ունսուլտան քեա-
միլէն մահրում վէ ամէլի էօմրիւն մէթա-
լիպինէ միւսալի տէրէճէտէ մուզայիր տիր-
լէր : Վէ աէնէլէրտէն պէրու էրմէնի կէնճ.
լէրին մուհիմմ պիր գըմը իշթէ պու ու-
սուլարտա թալիմ էտիլմիշ վէ հալա է.
տիլմէքտէ օլտուղունտան, պու կէնճէրին
պէօյիւք գըմը իքի տինտէն ալարա վէ
րէնկսիզ պիր հալ քէսպ էթմիշ իտի : Կէրէք
միլլէթտաչարըրմըղըն վէ կէրէք էճնէպի-
լէրին մագսէտի խայրխահանէ իլէ իպրազ
էլլէտիքլէրի խըրմէթէ գարչըր միննէթտար
օլմագլէ պէրապէր, շու աչըգ հագիդու-
թա տա սիւքիթլէ խիյանէթ էտէմէղիզ,
քի հարըմ աօրտան պէրու պիզ էրմէնի-
լէրէ վէրիլէն թալիմ ու թէրպիյէ օ
ուղուրա պէզլ էտիլմիշ օլան ֆէտաքեարըրդա
ղէյրի միւթէնապըպ վէ միլլի էօմրիւմիւզ
ղէյրի մուվաֆըգ օլմուշ տըր : Քէնտիմի-
զի թէպըր էթմէք իշիւն պու խուսուս-

տա տէվրի իսթիպտաստան իսթիֆատէ
էտէմէյիզ : Էյէր օ տէվր միլլի թալիմ ու
թէրպիյէնին թալպըզընա միւսատէ
էթմէյոր իտի իտէ, հիշ տէյիլ սաղլամ վէ
տինճ պիր կէնճէ հագըչըր թալիմ ու թէր-
պիյէնին իմքեանիյէթինէ տէ մանի օլմա-
յօրտու :

Հալ պու քի իսթիպտատ վէ թագեիգ
միւսատէթլէրի միլլի հիսսիյաթըն թէրագ-
գըսընա էն էյի վասըթա օլտուղունտան,
օ թագեիգլէր պիլիմ թալիմ ու թէրպիյէ
մէպտէլէրիմիւզտէ նուֆուզ էտիպ պիլի
հէմ միլլէթճէ մուհաֆազա ի նէֆտէ, հէմ
թալիմ ու թէրպիյէտէ ամէլի պիր մէպլէյէ
սէվզ էթմէք լազըմ կէլիրաի :

Պու աչիքեար մուվաֆիազիյէթիլի-
յին տիկէր պիր սէպէպինի տէ շու վա-
գըտա աքամագ լազըմ տըր քի, պի-
թիմ թալիմ ու թէրպիյէմիլլին մուայյէն
պիր մագսէտի օլմամիշ տըր : Եախօտ չօգ
չօգ, լիսանտա հա քեաղըա իւզէրինտէ
միւշէվվէշ աղուլար կէօրիւմիւշ տիր :
Վէ նէրտէ մուայյէն մագսէտ հօգ իտէ,
օրատա պիթթապ թալիմ ու թէրպիյէնին
մուայյէն մէպտէլէրի, ուսուլը թէտրիմին
մուայյէն մէքոսչարի տա մէվճուտ օլա-
մագ : Պու հօլտա հափըլան իշտէ պիր
մէխանիգի հալ, հէր սապահ տիւշիւնմէյէ-
րէք էլիմիզի էիւզիւմիւզիւ երյգամագըրը-
մըզ կիպի սալթ պիր տտէթ պուլունուր :
Տօղրու տըր քի, իլմի ճէհալէրմիզ պիր
մագսէտ ալթի էտէր կիպի կէօրիւնէն թա-
պիր վէ իսթիլլահլարու թէսատիւֆ օլու-
նուր, մէս. «Ազլի թէրագգի» հախօտ
«էյի շէհրիլէր հէթիշտիրմէք» վէ լայրի
Լաքին պու իզահաթ մագսէտ օլմագտան
զիյատէ աղոռ պէյան էտիյօր : Վէ հա-
գիպաթտա էլասթիքի օլտուղըրը գատար
միւշէվվէշ տիրլէր : Պու խտտիմըղըն ողհ-
հէթի էլտէ էտիլէն նէթիճէլէրտէն իսպաթ
օլունըր :

Թալիմ ու թէրպիյէնին մահիյէթի

հազգընտա պու մուղլագ թառավուր՝
հալընը թալիմ վէ թէտրիս էտէն մէ-
մուրլարն տէյիլ, պէլքի պիր իլէթի
տարիյէ կիպի թէսպիւմ էտէն կէնճէրին
վէ անլէրին վալիտէյնին տէ ֆիքրէրինի
խաթիլա էթմիշ վէ էտիյոր :

Ինքեար գապուլ էթմէզ պիր քէյֆի-
յէթ տիր քի էլէվմ վալիտէյնտէն չոգ-
լարը իչին էվրատլարնա միւմքին օլտու-
ղու գատար երիքսէք տէրէճէտէն թալիմ
ու թէրպիյէ վէրմէք պիր սիւս հա զիյնէթ
հիւքմիւնէ կէչմիշ տիր, վէ կէնճ օղլան
վէ գըզլարտան չոգլարը, հազըգ քի փէք
չոգլարը, անճագ պիր չէհատէթնամէ էլտէ
էթմէք իչին չալըչպ չապալայօրլար :
Չօգ տէֆա անկարեատան պիր ֆարգը
օլմայան պու չապալամագ պիթտիյինտէ,
վէ նիհայէթ օ ուզուն մէսաինին մատտէ-
սի—սէվիլիլ չէհատէթնամէ—րէսմի սու-
րէթատ էլտէ էտիլտիյինտէ, էվլատ վէ
վալիտէյն քէնտի միւրատլարնա եթթիշ-
միշ օլուրլար : Իմտի պիզիմ՝ էփէյի չա-
մաթալը, էփէյի մէսարիֆի ումուրը
մէարիֆիմիզին պիւթիւն թարիս վէ մագ-
սէտինի աթիտէքի իպարէյէ սըզտըրապի-
լիրիլ չէօյլէ քի, եէնի նէյլ պիր չէհա-
տէթնամէ ալմագ իչին (էկէր թէրճիհ է-
էտէրսէնիլ) պիր փօտրա սիւրիւնմէք իչին
մէքթէպէ կիտէր : Նէհատէթնամէ, իշթէ
թալիմ ու թէրպիյէնին մագսէտի :

Բօմալըլար թալիմ ու թէրպիյէ, «Մէք-
թէպ իչին տէյիլ, էօմր իչին» օլմալը
տէրլէր իտի : Թէքզիպի իմքեանսըլ օլան
պու հազիգաթ տէհլէրտէն պէրու փա-
փաղանճալնա թէքրար էտիլիյոր, վէ
ճիւմլէսինտէն էվիլէ Լաթին գալմլար ա-
նըն էհէմմիյէթինի ֆէհմ էտէճէք տէյու
մէմուլ օլունույօր իտի իսէ տէ, անլէր տէ
անլայամատլար վէ հալա սէրսէրիյանէ
տօլաշրյօրլար : Վէ պիզիմ պիւթիւն էր-
մէնի եա էճնէպի մօալլիլէրիմիլ՝ պէլքի
«էօմր իչին» թալիմ էթմէք գաթի նի-

յէթիլէ եօլա չըգմըլ սըրլար, լաքին նէ-
թիճէ մաէթթէտիւֆ վէ թապիի սու-
րէթատ մէնֆի օլմուշ տըր : Չիւնքի իչէ-
յէնլէրին պու պապտէ անլայըլարը, իս-
թիմայ էթտիքէրի ուսուլ, վէ վալըթա-
լար անճագ «մէֆթէպ իչին» թալիմ էթ-
մէյէ միւսաիս իտիլէր :

Իմտի, պէլքի սիւս էտիլիր քի,
մէքթէպ քեամիլէն ալըլ պիր միւհասէսէ՞
մի տայըլյօր, վէ անը հայաթա րապթ
էտէն իթթիհատ իսթթլարը հիշ եօ՞ղ-
մը տըր : Շու գատարընը պէյան էտէր-
սէք պու սիւսալ տօղրու ճէվապ վէրմիշ
օլուրուզ զանն էտէրիմ քի, պիզիմ ա-
րամըրտա չիմտիյէ գատար մէքթէպ տէրեա
ի հայաթտա պիր տաա իտի, վէ հայաթ
իլէ օլան ալագասը, ասանըն տէնիլ իլէ
օլան ալագասը կիպի իտի, եանի անլէր
քեամիլէն ալըլ իքի ունուրլար իտիլէր :

Մէքթէպլէրին զուհուր վէ թէրագըլ-
սընը միւթալաա էթտիյիմիզտէ աչըգ կէօ-
րիւրիւլ քի՝ քիլիսա վէ վալմլար թալիմ
ու թէրպիյէնին մէնպալը օլմուշ տըրլար :
Ուզուն տէհլէրտէն պէրու իլմ վէ մէարիֆ
տին մէմուրլարընը թաշթը ինհիսարըն-
տա պուլունույօրտու :

Ղանճ նէհլինտէն նիլ նէհլինէ, նիլ-
տէն ճիփէր (Բօմա) նէհլինէ գատար պու
պէօյլէ իտի : Պու սէպէպտէն տիր քի միլ-
լէթ մէքթէպլէրիմիլ քէնտիլէր մանաս-
թըր էվլատը օլտուղունտան՝ իզէրլէրինտէ
մանասթըր գօգուսու պուլունույօր, անըն
կիպի խալարիէրէսթիլք մէյլինի, հայաթ-
տան ուղագլաշմագ, չալըչմագտան գա-
չընմագ հիսսինի թաշրյօրտու :

Վագաա եէնի վէ իսլահ էտէն հարաքեաթ
գարչըսընտա մանասթըր թէէսիլի տիւնեա-
նըն պիր գըսմընտա սէօնտիւ իսէ տէ,
անըն եէրինի թաթաճագ ամէլի պիր չէյ
զուհուր էթմէտիյինտէն, էպի խարիգ
իւթ թապիալըղն եէրինի անըն տիկէր պիր
չէլլի՝ եանի չալիլիք թուլտու : Վէ պէօյ-

լէճէ հէր եհրտէ հիւքմիւնն ոյան պու սուրի վէ սաթհի հալ սէպէպինտէն մէք- թէպ վէ էօմր արասընտա ալըսն կիրտապ տէվամ էյլէտի գալտը , վէ մուալլիմիէրի- միզ ազ եա չօգ , պէլքիտէ պիլմէյէրէք պիլթիւն էպի վէ եէնի տինէրին րիվայա- թընա , էօմրիւ սէվմէմէք , տիւնհէվի հէր չէյտէն գաչընմագ կիպի թէէսիրաթա մարուզ գալտըլար :

Աճէպա տիգգաթ էթմի՞շմիսինիզ քի , պիզիմ արաւըզաա միւթարագղը զէվամ տէրեա ի խայալաթա տալմըշ , տիւնեայա եօգարտան աչալը պիր չէշի հագարէթ- լէ պագարլար վէ տիւնեա տաթի պիլ մուգապէլէ պիր նէվ հիսա թէրահհիւմ- լէ անլէրէ խատիմլէր սընֆընա տիտ իմիչէր կիպի նազար էյլէր :

Լաքին խա՛յր , տօղրու թարիգ պու տէյիլ տիր :

Պիզիմ հէր հանկը նէվ մէքթէպէ- րիմիզ վէ տիւնհէվի էօմրիւմիւզ արու- սընտա պիր հուտուտա , մէսաֆէյէ միւ- սաատէ էթմէմէլիլիզ :

ԷՆՃԱՍ ՉԱՐԷՍԻՆԻ ՊՈԻՆՏՈՒՄ

ՏՕԳ. Ա. Ս. ՆԱԳԳԱՇԵԱՆ

2.

Կէչէն տէֆաքի պէնտիմիլտէ Ամէրիգա էհալիսի իլէ 50 սէնէ իչիւն միւպատէլէ ի մէքեան էթմէքիլիմիլիլին թարաֆէյնէ օ- լաճագ պազը մուհասէնաթընը թասաառ էյլէմիշ իտիք : Եալընը օ գատար տէյիլ , տահա փէք չօգ ֆախտէլէր սայապիլիլիլիզ :

Օրայա կիտիպ կէօրէնլէր պիլիլիլէր քի զէմինին տէրունինտէ մահֆուզ Վասհէնիլէր տաթի անլէրին էլինտէն տիլիլիլ տիրլէր : Խաանլար թա տէրինլէրտէն քէօմիւր , գազ եազը , տէմիր , պագըր , ալթուն , կիւմիւշ չըգարալմ տէյու տիւնեայը տէլիք տէչիք էտիյօրլար , նիչէ զավալը ամէլէ տէ չէմ- սին նուրունտան մահրում օլարագ , 100—

500 արչըն տէրինլէրտէ էօմրլէրինի իմրար էտիյօրլար : Պիզ իսէ պուրտա մէմէքէ- թիմիլիլ փէք ըահաթ պրագըրըզ վէ այա- զըմըզ ալթընտա պուլունտն միլիօնլարճա գանթար մատէնլէր , քէօմիւրլէր եա փէթ- ըյը թէրք էտիպ , պին պէլա իլէ գազսն- տըղըմըզ զուրուչլարը խարիճէ վէրէրէք , օն- լարը սաթուն ալըյօրըզ : Դէօմիւր մախ- զէնլէրի եհրտէ եաթըյօր իքէն եէչիլ ա- գահլարը քէսիպ գուրուտույօրըզ , եախօտ 60 փարալըզ կիւմիւշ եա պագըր էրիթ- մէք իչիւն գօճա ազահլարը տէվիլիպ եա- գըյօրըզ : Օնյար պուրա կէլինլէր , ապր- լարտան պէրու թէրք օլունմուշ քէլփիւր մատէնլէրտէն գօլայճա իսթիֆատէ էթ- սինլէր , պիզ տէ օ մէմէքէթի տէլիք տէ- չիք օյմագտան գուրթարտըղըմըզ կիպի , ինսանլարը տա էյլէ տէրին մազարալարտա եաչամագտան գուրթարըրըզ : Եէրին եիւ- զիւնտէ նէ վար իսէ պիլլէ 50 սէնէ քի- ֆայէթ էտէր , պիլզ գանաաթ էհիլիլիլ : Մէնֆաաթ եինէ թարաֆէյնէ ախա տիր :

Օրատա գասընլարի մէվլիի տէ եօ- լունտան չըգմըշ տըր : Դատընլար սէրպէսթ կէճէ կիւնտիւզ հէր թարաֆը կէզաիլի , հէր մէքթէպտէն թալիմ ալտըղը , հէր պիր քէյֆ եէրլէրինտէն իսթիֆատէ էյլէ- տիլի , հէր պիր ճէմիլլէթտէ պուլունա- պիլտիլիլ չէյլէ տուրսուն , պուրունլարընը սօգմատըղլարը իշ գալմամըշ , տաթա գատըն գատընըզտան չըգմըշ էրքէք օլ- մուշ : Մազազալար , թիճարէթխանլէր , փօսթա վէ թէյէղրաֆ տաիրէլէրի , սանաաթ մահալլէրի , մէքթէպլէր , իլիլիսէլէր , խա- թախանլէր հէր եէր գատընլար իլէ տօլ- մուշ , էվտէ ըահաթ էթմէք եախօտ հաթ- թա սէրպէսթ կէզմէսինէ միւստատէ օ- լունմագ տէյիլ , ազըր իչիլէր իչինէ ալթը- մըշլար չապալայօրլար , հաթթա պինի օն պինի աչըզ տէնիլտէ երյգանմագ , եիւզ- մէք վէ օյնամագ ճիհէթինտէ պիլլէ էրքէք իլէ գարըչըպ ըէգապէթ էտիյօրլար : Պիզ

Իսէ իշէր շէօյէ տուրտուն, անկերի ինսան իշինէ կէթիրիպ ինսան սըրասընա պիլէ գօյմատըգտան մատա, չօգ եէրտէ էսիր կիպի գուլանրպ թալիմ ու թէրպիյէ վէ ինսանի իմթիյազաթտան պիլէ մահրում պրադմըղը: Անկերին վիւծիւտի վէ սիմասը պիր աֆէթ իմիշ կիպի արամըղտան թէպ-իտ էտիպ սըգը սըգը գափատըրըղ: Օրատա էրքէք գալըրյա հիւրմէթ էտէր, գըյամ էյէր, ծնա եէր վէրիւր: Պուրատա գարը էրքէյին հուզուրունտա խափ ու իհթիրամէ աուրուր: Անատուրտա հիշ թանըմատըղը պիր էրքէք կէլսէ պիլէ եա գաչմաղա եա այագտա տուրմաղա մէճ-պուր տըր, պիղ էրքէքէր անկերի սէլամ վէրմէյէ պիլէ թէնէզգիւլ էթմէյիլ, օլ սէպէպտէն օրասը գալընլարըն փարմագ-լարընըն էմէյի օյարագ մէզագա աիտ փէք չօգ թէֆէրուաթ վէ սիւպէր իյէ տօրմուշ, պուրասը գապա, սատէ վէ պիշիմսիլ գալ-մըշ: Շու միւպատէլէտէ պուրասը իլէրի կէլիւր, օրասը կէրի կիտէր օրթա պիր եօլ պուլունուր:

Օրատա նէ թարաֆա պագսան մէֆ-քէպ, քար իւլ միւնուլն, խաշրէքիւսանէ, իւրքիւսիւսանէ, խաւքիւսանէ իլէ աօլու տըր, շէհրէրին հէր թարաֆընտա, էն կիւզէլ մէվգիլէրինտէ, հաթթա քէօյէրտէ պիլէ մութանթան մէքթէպ պինալարը վէ միւհսսէսէյէր կէօրիւրիւն: Նէ գըլա, նէ տէպագ, նէ գալա, նէ ապէր, նէ մէմուր, նէ գըլըճ, նէ ըիւթպէ, նէ նիշան վար տըր, պէօյէ մէմէքէթին թատը օլմայօր: Պիզտէ իսէ էն ալա մէվգիլէրտէ գըլալար, աւ-քէրի տէփօլար մէվճուտ օլտուղու կիպի, նէ թարաֆա տէօնտէք ապէր, զապիթ, թիւֆէնք, թօփ, սիւնկիւ կէօրիւրիւլ, մու-սիգալար տափուլար իշիտիլիլ: Ինսան հէր նէյէ զիյատէ մալիք իսէ ծու չօգ գուլ-լանըր: Պիղ հէր պիր մէսաիլիմիլ թիւ-ֆէնկ իլէ, սիւնկիւ իլէ հալլ էյէրիլ: Օն-լար պուրա կէլիւնէր պիզիմ գըլա վէ

տէփօլարըմըղը մէքթէպ եափարլար, պիղ տէ օրայա կիտէր տար էլ ֆիւնուն պինա-լարընը գըլա եափարլը, օլ վատի մուն-թազամ պաղչէյէրտէ մանօլրալար եափա-րըղ: Օ մէմէքէթին կէօգիւ պիր ապէր, պիր սիւհա կէօրիւր, պիր սաթվէթ սէյր էյէր, պուրասընըն տա պիր ալ գըլըճտան գուրչունտան կէօգիւ աչըլըր: Պիղ Սիլահ, թօփ, Սիւնկիւ զազէթալարընը օրատա նէշը էտէրիլ. ծնար տա Միւնուսի, Պէ-շաւէք, Սէշաւէք, զազէթալարընը պուրտա նէշը էյիլէրիլ, պիղ օրատա գուլվէթ վէ շիտտէթին աճալըպաթընը իլհար էյէրիլ, ծնար տա պուրատա մէարիֆ վէ սալահըն սէմէրէլէրինի կէօթէրմէյէ չալըլըլար, նէ ալա պիր թէպաիլաթ օյուր:

Օրատա սէրվէք օլ տէրէճէ արթմըշ տըր քի մուգիլըր օլմաղա պաչաւըշ տըր: Չօգլար նէ եափաճաղընը չալըրմըշ տըր-լար, պաղըլարը տա էթրաֆաթիլէրի պօ-զաճագ տէրէճէտէ պիր զէնկիւնիլէ մալիք օլմուշար: Պագգալ չըրտղ լըղընտան պաչ-լալըպ 250 միլիօն լիւրա իյէ օյնայանլար, զա-զէթա սաթըրըղընտան իլէօրէյիպ 120 միլիօն սահիպլէրի, քեաթիպիլիքտէն չըղըպ տիւնհանըն ախղու իթաւը իլէ օյնայան միւ-եարճըլար, պիր ըրշար եափըպ Ամէրի-գա վէ էվրօփատա պինէյիճէ պանգալարը ֆապրիգալարը թօփ աթալըան 8օլաւճը-լար օրայա թօփընմըշ. պուրտա օ եու-վալարընտա 20—30 սէնէ տահա գալըր-լար իսէ տիւնհանըն հալի նէրէյէ վարըր պիլմէմ: Պիր աւէմ նէ միլլէթ օյուր իսէ օլտուն, նէրէտէն կէլմիշ օյուր իսէ օլտուն, Եէհուտի օլտուն, Լէհլի օլտուն, իսթէտիլի գատար զէնկիւն օլտուն, պիր շէյ տէյէն եօգ. տէյէպիլէն եօգ: Մալը, ճանը, նա-մուսը մութլագա թահթը էմիլիլէթաէ տիր: Պիղ իսէ պուրատա տէվրի Համիտտէ պիլինտէ սէզտիլիմիլ 1000 զուրուշուն իճապընա պագսանա գատար փէշինէ տիւ-շէր խիք: Հէր հանկը պիր իլէ թէշէպ-

պիւս էթսէ խարապ էտէնէ գասար չապարար էնճամ պիթիւրիւր իտիք: Շիմաի տէ եինէ օլտուգճա հասէտ վէ թէզվիրաթտան կէրի գալմայըզ, պիւրի պիւրիմիդին թէրագգըսնա մանի օլաճագ հօլլարը պիւրիւրիզ: Իշիմիզի պրագըզ ակէրինին իշի իլէ մէշղուլ օլմագ վէ թէզքէզիմէզաէն թէփմէ փուրմագ թապիաթը պիզտէ օլտուգճա պիզ Ամէրիգայա կիտէլիմ, հիշ պիւր վագթ թէհիքէլի պիւր սէրվէթէ փասըլ օլմայըզ, օ միւրնար տէսփօթլարը սա պուրա կէլսինէր, օ փուրսաթը պուլանա գասար 50 սէնէ միւրուր էլլէր: Խայր, համա օլտուն, պիզլիմ իշիւն էօլլէ թէհիքէլի զէնկին օլմագ գօրգուսու հօգ: Էվվէլա գանաաթ էհիլիզ, գարնըմըզ տօյսա փէք զիյաոէ չալըշմաղա հապէս էթմէլիզ, «միրասէտիլիք» թապար կէզէրիզ, թապիլ, քեաղըո, գազինօ սաղ օլտուն:

Էստսէն պիւր գալըմըզ պիւրէշիպ շիրքէթ, քրքաք ֆիլան հափամայըզ, պիւրի պիւրիմիզէ էմնիլէթ վէ մուհապպէթ էօյրէնէմէտիք, պէօլլէճէ քէնտիմիզ հիշ պիւր էթմաա հա փապրիգա մէյտանա կէթիւրէմէլիզ: Խարիճտէն կէլէնի սաթուն ալըըզ, իւսթէ պիւր տէ պօյգօթ հափալըզ, 3 գաթ միւթէզարուր օլուրըզ. չայէտ չապարար պիւլքէ հապէս էտէն օլտա իմար էտիպ վարիտաթ փէյտա էտէն օլտա, պիւր կիւն սուշաղ գապահաթսըզ տուրտուղու եէրտէ էմիւքը հանար քիւլ օլուր վէ էն չօգ թազմինաթ հա թէտէլի օլարագ էլինէ, «Ալլահ սէպէպինին կէօղիւնիլ քէօր էթսին», սէօղիւ կէշէր, օ տալի գանաաթ էօյրէնիւր ըահաթ էլլէր:

Պիզ «Եափաշ հափաշ», մէպաէտի իլէ հաշարըզ վէ 50 սէնէ սօնրա վաթանըմըզա կէրի կէլաիլիմիզտէ եինէ հափաշ հափաշ հաշարպ կէշինմէք իշիւն էփէյի էլիմիզտէ սէրմայէ պուլունաճագ տրք: Օնլար իսէ պուրատաա ազ չօգ հափաշ հափաշ էօյրէնէճէքէր, հօզ եինէ գօշմագ չալըշմագ իսթէրլէրսէ քէնտիլէրէ փէք չօգ իշ աշմըլ օլաճաղըզ. հէման հօլ, քէօլիւր, փապրիգա, էպնիլէ թամիլ էթսինէր, հէման խարապալար իմար էթսինէր:

ԷՎՎԷԹ ՊՈՒ ՏԵՐ ՍՕՍԻԱԼԻԶՄ

ԱԶԸԳ ՄԷՔԹՈՒՊ

Սիւսն հմ. Վ. Քիւրիէլեանա

Էֆէնտի,

Բահնիւնաա «Սօսիալիզմ պոլ մը տըր», սէրնամէլի ալըզ մէթուպունուղու օգուտուգ: Վագաա «Սօսիալիզմ մուխալիֆ ի տին ու աիյանէթ տիր», հիւքմիւնիւ վէրմիշինիլ, լաքին Սօսիալիզմ իլմի իճթիմաիլէ վէ իլմի իզթիսատիլէ աիւ պիւր մէտէլէ օլտուղը հալտէ, անըն տին իլէ հանլը նօգթալարտա մուխալիֆէթտէ պուլունտուղընը թարիֆ վէ թահլիլ էթմէմիշսինիլ: Պու իսէ «Միտէմ աղըրյօր», տէյու թէշէքքի էտէն պիւր քիմնէլէ «էօլլէ իսէ սէն տինսիզսին», ճէվապընը վէրմէքիք գասար պէօյիւք պիւր խաթա տըր, վէ պիւթիւն տիւնեաաա պուլունան պիւնլէրճէ եիւզ պիւնլէրճէ իզլէթի նէֆա վէ սաֆվէթի գալպ սահիպի խրիսթիյան սօսիալիսթէրէ պիւր հագարէթ տիր: Պու ալըզ մէթուպաան մագսէտիմ անճագ պիւր գաշ իթիւրաղարընըզա ճէվապ վէրմէք տիր: Էվվէլա. Վեր. Գընաճեանըն Բահնիւնաա թարիֆ էթտիլի Սօսիալիզմ պու կիւն մէտէնի տիւնեաաա թէլզին էտիլէն Սօսիալիզմէ նօգթալը նօգթասընա միւթապըզ տըր: Պունու իսպաթ էթմէք իշիւն ուզաղա էթմէլէ հաճէթ հօզ տըր, Ուէպսքըս Տիլշընէրիլէ հախստ հէր հանլը պիւր Սալշօլիէսիլէ միւրաճաաթ էտէր իսէնիլ անը գօլայճա պուլուրտունուզ:

Պիւր հէյէթի իճթիմաիլէնին ումուէն իսթիմալ էլլէտիլի պիւլէիւմէ թէայյիւշ վաալթալարընըն, եանի արաղի, ֆապրիգա, մէաաին, թէլէղրաֆ, տէմիւր հօլ վէ սաիւրէնին հէյէթի իճթիմաիլէ (հիւքիւ մէթ) թարաֆընտան թէմէլլիւք էտիլիպ թէքմիլ էհալինին մէնֆաաթը իշիւն իսթիմալինէ Սօսիալիզմ տէնիլիւր:

Պունա իթիւրապ էտիյօրսընըզ քի, «Սէր-

մայե տարանըն սու ի իսթիմալ էթտիյի կիպի հիւքիւմէթ մէմուրլարը տախի սու ի իսթիմալ էտէրէլը,» Իշթէ էն պէօյիք խաթանըղ պուրատա տըր: Սոսիալիսթլէր դապահաթը սէրմայետարանտա տէյիլ իլլա ուսուլը իտարէտէ պուլուրլար: Կէրչի սող-րու պիր ուսուլը իտարէյի սու ի իսթիմալ էթմէք ֆէնա նէթիճէլէր վէրէպիլը, լա-քին եանըլ պիր ուսուլը նէ գատար միւս-թազիմանէ իտարէ էթսէն սողրու նէթիճէ հասըլ էթմէլ: Տինտար վէ ախլագ սա-հիպի պիր քիմնէ քէնտի իշճիլէրինէ ֆէնա պիր սէրմայետարտան էյի մուամէլէ էտէր, լաքին չօճուղլարըն վէ գատընլարըն ֆապ-րիգալարտա իշլէմէսինի, ամէլէնին իշսիզ գալմասընը, իւճրէթ սղմասընը սէրմայե-տար թային էթմէլ, անլէր սէրմայետա-րըն իրատէթինտէն ասըմսըղ պիր հալտէ «Րէգապէթ» թարաֆընտան գարարլաշ-տըրլըր վէ ըգդապէթ էտէմէլէն սէրմա-յետար տա չօգ սիւրմէլ միւֆլիս օլուր: Թիճարէթտէ իանէ օլմնլ, իշ իշ տիր: Գատիմ Բօմա ճէպպար վաթրիշընլար հիւ-քիւմէթի իլէ պու կիւնքի մէտէնի հիւ-քիւմէթլէր մուգայէտէ էտիլէմէլ, պու կիւն ամէլէնին սիյասի հուգուղը սէրմա-յետարընքինէ միւսավի տիր, պու կիւն ամէլէնին էլինտէ Փաթրիշընլարըն գըլը-ճընտան տահա քէսիլին օլան ըէյի, աղատ մաթպուաթը, աղատ նութղը վար տըր վէ ամէլէ նէվի պէշըրին իգթիսատի հիւր-րիյէթինի պունլար վասըթասը իլէ էլտէ էտէճէք տիր:

Ճիւմհուրիյէթ (տէմօգրասի) օլմայան հիւքիւմէթտէ Սոսիալիզմ թաթպըղ օլու-նամալ: Ճիւմհուրիյէթտէ մէմուրլար սող-րուտան էհալի թարաֆընտան ինթիսապ էտիլը՝ վէ էհալի թարաֆընտան մէսուլ թուլթուլը: Սու ի իսթիմալ էտէն մէ-մուրլար թարտ էտիլը վէ եէնիսի ինթի-խապ էտիլը, պու ուսուլտա հիւքիւմէթ էհալի տէմէք տիր: Պիր էհալի եանըլըղ-

լար էտէպիլը, լաքին պիլէրէք քէնտի քէնտինէ զատր էթմէլ:

Իֆիմնի Մէտէնի տիւնետատ Սոսիա-լիսթ հարաքէթինի «մաղլուպ» վէ «մէֆ-թուր» կիպի կէօթէրիյօսընըղ, վէ պու-նընլէ Սոսիալիզմին «եանըլ վէ մէվհում» պիր գավլ իտիյինի իսպաթ էթմէլէ չա-լլըյօսընըղ: Պունտա պիրինճի խաթա-նըղ շուրատա տըր քի, պիր հարէքէթին եախօտ գավլըն մաղլուպ օլմասը անըն եանըլ պիր գավլ օլոուղունը իսպաթ էթ-մէլ: Գողղոթատաքի մաղլուպիյէթտէն իը-րիսթիյան տինի եանըլ տըր աէյու իս-պաթ էտիլէպիլը՝ մի: Հէր ամէլէ կրէվի-նին մաղլուպիյէթի Սոսիալիզմէ եէնի ա-ղալար իլավէ էտիյօր: Տիկէր խաթանըղ տա շու տըր քի՝ մէտէնի տիւնետատ Սո-սիալիզմին նէ գատար սիւրաթլա իլէրի կիթտիյինտէն խապէրինիլ եօգ տըր տէ-յու կէօրիւնիյօր: Մ. Ամէրիգատա սօն իքի սէնէ զարֆընտա սոսիալիսթ ըէյի պիր պուշուգ գաթլանմըլ տըր: Պահարտա վուգու պուլան մահալի ինթիսապաթտա Սոսիալիսթլէր պիր չօգ շէհրլէրտէ միւ-թատարըքլար, գատըլար վէ սաիր մէ-մուրլար ինթիսապ էթմիշ տիրլէր: Վէ Գալիֆօրնիատա պիր չօգ տինի վէ իլմի իթթիհատլարըն, վէ քիլիսալարըն մէրքէ-ղի օլան Պըրքի շէհրի եքէրիյէթ ի արա իլէ Սոսիալիսթլէր թահթը իտարէսինէ կէշմիշ տիր, վէ միւթասարըքլ տա իրիս-թիան Սոսիալիսթ պիր վաիղ տիր: Մ. Ամէրիգա Սոսիալիսթլէրի արասընտա Վեր. Ա. Ըրվին վէ Սթիթ Ուիլսըն կիպի պիր չօգ իրիսթիյան վաիղէրին, վէ Բասըլ, Սփարիօ, Սինքէյր, Տէպլ կիպի մէշուր մուհարրիլէրին վէ Էվրօփատա Փրօֆ. Վա-լլս, Էնկէլ, Լէպնէխթ կիպի ալի իգթի-տար սահիպի ալիմլէրին պուլունմասը, Սոսիալիսթ հարաքէթինտէ եէթէր գատար մուգթէտիր զաթլարըն պուլունտուղունա քեաֆի իսպաթ տըր:

Իշխաններ. «Հուգուգը շախմատի իշխանացի էթմէք» լիցի զիքը հախարարները: Մէտէնի պիր հէյէթի ինթիմատիյէտէ ֆէրտին հուգուգը շախմատիսինտէ իւք ունստը նէ՞ տիր: Պիր հէյէթի ինթիմատիյէտէ ֆէրտին իւք հագգը հաշմագ տըր: Եաշայա պիլմէք իշխան իւք իշի իշէյիպ էքմէյինի գազանմագ տըր. էօյլէ իսէ հաշմագտընա միւսագտէ էտիլէն ֆէրտին իւք հագգը պաշգալարըն քէնտինի իշէմէքաէն մէն էթմէյէրէք իշէմէսի տիր: Սէրմայէտար ուսուլը թարթընտա հէյէթի ինթիմատիյէնի պիլմէք թէայիւշ վասըթալարըն սայըտա փէք աղ քիմսէյէրին էլինտէ օլտուղու իշխան, էհալինին պու հայթ վէ մէմաթ մէսէյէսի օլան իշէմէքը իւք հիւրրիյէթի մէքքիւր պիր գաշ սէրմայէտարանըն մէնֆաաթը (քարը) իլէ թահտիտ օլունույօր: Մէսէլա սէրմայէտարըն մէնֆաաթընա միւսախտ օլմատըղը իշխան էլի քէսիլէն, այաղը գըրըլան, իսթիյարընան, զաիֆ օլան ամէլէ տիշարը պուրգըլըր, աղ իշնի իլէ չօգ իշ չըգարմագ մէնֆաաթընա զայէթ միւսախտ օլտուղու իշխան 10—100 քիշինին իշինի մաքինտ իլէ պիր գաշ քիշիյէ կէօրաիւրիւր վէ պագիսինի տիշարը պուրգըր: Վէ սէնէնին պիր գըսմընտա թէքմիլ ֆապրիգասընը գափամագըլըգ տաշա քեարըլը օլտուղու իշխան թէքմիլ ամէլէյի տիշարը պուրգըր, պիր գաշ այ գափուսընը գափալը սագլար: Տէմէք տիր քի ատէմէր իշէյիպ հաշայաճագլա՞ր մը հօգսա տէյիլ մի, պունը սէրմայէտարանըն մէնֆաաթը թային հախօր, վէ սէրմայէտարտա ըէգապէթին թագըիգի ալթընտա ամէլէնին աճըլընը թագըլուղունը նաղարը տիգգաթա ալմայարագ քէնտի մէնֆաաթընը նօգթապը նօգթապընա կէօղէթմէյէ մէնպուր օլույօր:

Մ. Ամէրիգանըն 18իննի Ամէլէ րափօրթընտան անլաչըլըղընա կէօրէ, 1890տա

ամէլէնին % 15ի, 1900տէ % 22սի, 1903տէ % 49ը տէվամի իշ պուլամամըշ, վէ սալթ % 51 տէվամի իշէմիշ տիր: Տէմէք տիր քի մաքինա չօղալարգճա, սէրմայէ պիր մէքքէլէ թօփլանալըգճա ամէլէ իշէմէքիւք հուգուգունը զաիպ էտիյօր:

Իմաի պիր գաշ քիմսէյէրին, էհալինին պիլմէք թէայիւշ վասըթալարընը հէտթէրինտէ սագլամագ հուգուգը՞ մը հօգսա ճիւմիէ ատէմէրին իշէյիպ հաշմագըլըգ հուգուգուն՞ մը տաշա աղիլ տիր:

Էվլէթ պու տըր Սօսիալիզմ՝ «հիւքիւմէթին (էհալինին) պիլմէք թէայիւշ վասըթալարընը թէմէլիւք իլէ նէվի պէշէրէ իշէյիպ հաշմագ հիւրրիյէթի վէրմէք, վէ պու տախի թօփ թիւֆէնք զօրու իլէ տէյիլ էքսէրիյէթի ալա իլէ էլտէ էտիլէնէք տիր:

Ամէրիգա

Յ. Կ. ՀԱՅԵՐԵՆ

ՐՈՒՅԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

ՏՈՒԱՆԸՆ ԷՇԷՄՄԻՅԷԹԻ

3.

Տուա նէ՞ տիր: Տուա՝ հինի խիլգաթը միլտա Ալահտան խուրուճ էտիպ պիլգէ ինթիպ ալէթմիշ օլան գուվլէթին կէրի քէնտիսինէ տէճիւպ անընիլ միւլագաթ էթմէսի տիր: Պիլ փէք զըյմէթլի, հաթթապիր տէրէնէյէ գաստար մախուֆ պիր մէվնիպէի իյահիյէյէ մալիքիլ: Տուատա պու մէվնիպէյի կէթի թիւպ թէքրարէն անըն հուղուրունա թագաթիմ էտէրիլ: Տուա պիլգիմ իրատէթիմ զտէ պուլունան գուվլէթին, քէնտի մէքքէլի սալիսինէ թիւճու էթմէսի տիր: Շու սուրէթլէ պիլգիմ Ալահ իլէ իթթիհաալըղ անըն էճիւնէ պիլգաէ վէ պիլգիմ իշխան իշէմէք իւլընէ կէնի ֆուրսաթ վէ մէյտանլար ալմագտա պուլունըր: Գիթապը մուգատաէս տախի Ալահ իլէ իշթիւրաքտա պուլունան քիմսէյէրին

պէօյիւք պիր գուզվէթէ մալիք օլտուգ-
լարընը խափա էտիյոր: Անդէր Ալլահա օ
գասար եազըն կիթմիչէր, վէ իրաաէթ-
լէրի անըն իրաաէթիյէ օ գասար ողը
պիր իրթիպաթաա պուլունույոր քի, օ
պէօյլէ պիր քիմնէնին իրաաէթինէ իթի-
պար էտիյոր, հաթթա անըն իլէ իսթիչա-
րէտէ պուլունույոր: Ալլահըն զազապը Սո-
դոմ էհալիսինի թէլէֆ էթմէք իւզրէ ա-
լէվլէնտիյի զէման օ տէտի, «Պէն եափա-
ճաղըմ շէյի Արրահամտան խաֆի թու-
թալըմ մը»: Օ զէման Արրահամ եազլա-
շըպ, «Սալիհի ֆասըգ իլէ պէրապէր հէ-
լաք էտէճէքմիսին» տէտի: Ալլահըն միւս-
հիշ հիւքմիւ ալթընտա պուլունան
Սոդոմ շէհրէրի հագզընտա Ալլահըն հու-
զուրընա թագաթիմ օլունան շու գըսա
տուանըն միւշթէմիլ օլտուզու վաաի վէ
զանի մանալար արասընտա պիրիսի՝ աաէ-
թա պիր ինճու տանէսի կիպի փարլա-
մագսաա տըր: Օ շու տըր, Ալլահ աաէմի
հուզուրը իլահիտէ էօյլէ պիր գուզվէթէ
մալիք տիր քի, անըն մուվաֆագաթը օլ-
մագսըզըն Ալլահ հիւքմ քիւրիւսինէ ճա-
լիս օլմագ իսթէմէյոր: Պուրատա սահիպի
իմանըն Ալլահ իլէ եիւզպէ եիւզ միւլա-
գաթ էտէպիլմէսի պիլէ հիւքմիւն թէէիւ-
խիւր էթմէսինտէն էքսիք հաիլի էհէմ-
միյէթ պիր վագըա տէյիլ տիր: Օրա-
տա Ալլահ, եարտըմա միւհթաճ պիր
միւմինին պէյանաթընա ինթիզար էտիյոր:
Պունլար կէօսթէրիր քի, Ալլահ ճինսիմիլ
իլէ պէրապէր եիւրիւմէտիքճէ անը իլէրի
կէօթիւրմէք իսթէմէյոր: Անըն գուզվէթ
վէ ճէլալի պիլիմ իրաաէթիմիլին մուվա-
ֆագաթընա պէլէմէքտէ տիր:

Բապպըմըզ Յիսուս Քրիստոսըն քէն-
տի էլէմ վէ էօլիւմիւնիւ 3½ «էնէ
թէէիսիր էթմէսինին պիր սէպէպի աէ
քէնտի շայիրտէրինի Գողգոթանըն մէն-
զարէսինէ հաղըրլամագ իտի: Օ քէնտի
շայիրտէրինին պու պիւհրանը իսթիգպալ

էթմէյէ հաղըր օլտուգլարընը կէօրիւնճէ-
յէտէք կիլլէնաի, եօլճուլուգ էթաի վէ
իլլէտի: Վէ ճն իքիլէր իւղէրինտէ քէնտի
իլինին իթմաւ օլտուզունու կէօրիւնճէ
եիւզիւնիւ երուսագէմէ շէվիրաի: Արթըգ
Խահակ՝ Մամրէյէ կէօթիւրիւլէպիլիր իտի,
զիրա Արրահամըն իմանը իլահի էմիէ մու-
վաֆագաթ էտէճէք պիր հալա կէլմիլ ի-
տի: Էլվէթ, օ պիլի պէլլէր, պիլլէ վէր-
տիյի գուզվէթլէրէ իթիպար էտէր: Անըն
պիլի խէլաա էտէճէք օլան լութֆը պիլլատէ
անճագ պիլիմ մուվաֆագաթըմըզա իշ-
լէր: Նիհայէթ տուատա պիլլ քէնտի Ալլա-
հըմըզ պիլլատէ իլլէմէյէ ազատ պրագըրըզ:

Էլլէվիմ տուանըն ճէվապը հագզընտա
պէլլիճէ իքի գըյապլար վար տըր: (1)
Տուանըն ճէվապը, միւմինին Ալլահտան
խուսուսի պիր պէրէքէթ ալմագ իսթէյէն
արզուսընըն վագթ միւրուրըյլէ իպատէթ-
քեարըլլա թէհալվիլ էթմէսի տիր: Ալ-
լահ իրիսթիյանըն խուսուսի տուալարընա
տօղրուտան ճէվապ վէրմէզ, լաքին միւմին
տուատա աէվամ էտէր: Նիհայէթ օ խու-
սուսի մատտէլէր իլիւն օլան արզուսընը
Ալլահ իլէ սաիմի միւլադաթտա պուլուն-
մագ աշգը իլինտէ զայիպ էտէր: Միւմի-
նին եէթիչաիյի պու մէնլիլ տուանըն ճէ-
վապը տըր: (2) Տուանըն ճէվապը միւմի-
նին Ալլահտան թալէպ էթաիյի շէյլէրէ
այնէն մալիք օլմասը տըր: Պու գըյապլար-
տան պիրինին իտաիաընտ նազարէն տուա
անճագ պիլիլ թէպտիլ էտէր: Օլ պիրինին
իտաիաընճա տուա Ալլահիլ թէպտիլ է-
տէր: Լաքին պիլիմ էֆքեարըմըզա տուա
պիլլատէ իլլէմէք իսթէյէն Ալլահըն էօնիւնէ
եաիլըմըզ օլան տիվարլարըն երգըլմասը վէ
Ալլահըն քէնտի իլինաէ սէրպէսք պրա-
զըլմասը տըր: Պու քէլիմէ սիլլէ աղըր
կէլմէսին: Զիրա պիլլ հէր կիւն քէնտի
իթաաթսըղըզըմըզ իլէ Ալլահը իլլէմէքտէն
մէն էտիյորըզ: Տուատա պիլլ անա «Կէլ,
եա Բապպ, իրաաէթին օլտուն» տէրիլ:
Ապէրաիմ Վեր. ԱՐԹՈՒՐ ՀէՅԼ

ՄԻԻԹԵՆԵՎՎԻ

ՀԱՅ ՔԻՒԽԱՍՏՆԵՐՆ ԻՆԻՒԱՍՏ Ի ԹԱՐԻԻԻ

ԵՂԻԱ ԷՅ ՊԵՇԵՆԻԼԵԱՆ, ՄԱՐԱՇ

4.

Հայրարն Բուժ քիսէսինտէն այրը-
մասը՝ Ասորի (Յակոբիկեան) քիսասը իլէ
թէքրար անլայրչա կէլմէսինէ եօլ աչար,
վէ պու սամիմի ալագա Հայրարն միա-
քնեայ եախօս հակախաղկեղոնակաւ
մէսլէքատէ տէվամ էթտիքլէրի պիւթիւն
միւտտէթտէ ասրլարճա տէվամ էյլէտի :
Հայրար պիր միւտտէթ Աճէմ հիւքիւմէ-
թիյլէ տախի էփէյի խօշ պիր ալագատա
իտիլէր : Լաքին 571տէ Աճէմէրին Դուին-
տէ պիր աթէյկէտէ թէէսիս էթմէք թէ-
չէպպիւսիւնէ Հայրար ֆիլիէն մուգա-
վէմէթլէ՝ Սուրէն Մարգպանը վէ մէճու-
լարը գաթլ, վէ պատէհու իսեան էտիպ,
Բիւզանդիոն հիւսայէսինի թալէպ էթտիլէր,
ֆագաթ մաղլուպ օլարագ էրպաչլարը
Բիւզանդիոնա ֆիրարա մէճպուր օլուլար :
Պէօյլէճէ Հայրար արասընտա թէքրար Բուժ
քիլիսասը լէյհինտէ պիր գուվլէթլի մէյլ
պաչլատը : 591տէ Մաւրիկիոս իմփէրաթօր՝
Խոսրով Պարվէզի Աճէմ թաթթընա իատէ
էթմէսինէ միւքիւսթաթէն, Հայաստանըն
ղայէթ պէօյիք պիր գըսմընա սահիպ օլ-
տուղունտա, Մովսէս Կաթողիկոս, Եպիս-
կոպոսլար վէ էչրաֆա, քիլիսա իթթի-
հատը մէյտանա կէթիւմէք իչիւն իաթի-
չարէ էթմէք իւզրէ իսթանպուլա կէլմէլէ-
րինի էմր էյլէտի : Ամա կաթողիկոսըն
մագարըր հալա Աճէմէրտէ գալան քիւ-
չիւք գըսմա օլարագ, սէրթ պիր ճէ-
վապը ըէտտ վէրտի : Պունըն իւզէրինէ
իմփէրաթօր քէնտինէ միւթի Հայ եպիս-
կոպոսլար վասըթասըյլէ քէնտինին գըս-
մընտաքի Հայրարա Յովհաննէս իսմինտէ
պիր տիկէր կաթողիկոս թագաթիս էթ-
տիրտի : Ֆագաթ 604տէ Մատիկ գաթլ
էտիլիպ, Խոսրով Պարվէզ կէօյա անըն

գանընըն ինթիգամընը ալմագ իչիւն Բուժ-
լարա գարչը իլանը հարպ էյլէտի : Մու-
հարէպէտէ ղալիպ կէլիպ՝ էվլէլճէ Բուժ-
լարա թէվաթի էթմիչ իտիլի Հայ էյալէթ-
լէրինի տախի իսթիրտաա էյլէտի . Օրթօ-
տօքս մէյլի հակաքոռ Յովհաննէս Կա-
թողիկոս օլ սրրատա Աճէմիսթանա էսիր
սիւրիւլու, վէ Արրահամ Կաթողիկոս
հէփ Հայ եպիսկոպոսլարըն՝ Քաղկեդոն
մէճիսինի ըէտտ վէ հիւքմ էթմէյէ իճ-
պար էյլէտի :

Մովսէս վէ Արրահամ Կաթողիկոսա-
լարն ղէմանլարընա, Վրացիլէրլէ տախի
մէզհէպի միւճատէլէ վար իտի : Անասլ
Վրացի օլան Կիւրիոն՝ Հայ Կաթողիկոսը
եէտիլէ թագաթիս օլունմասընա ըաղմէն,
Քաղկեդոն մէճիսինի գապուլ վէ Հայրարը
հերետիկոս տէյու իլան էյլէտի : Պէօյլէճէ
608 թարիխինտէն իթիպարէն Վրացի քի-
լիսասը կէրի Օրթօտօքս քիլիսա իլէ պիր-
լէչիլի տիր :

Մարգպանլար վէ Ոստիկանլար տէվրին-
տէ, քէզալիք Բագրատունիլէր էյամը
հիւքիւմէթինտէ Բուժ քիլիսասըյլէ օլան
եպլաչմալար վէ միւճատէլէլէր, նաֆիլէ
պարըլըք ճէհալէրի վէ խունրիլ միւնա-
ֆէրէթլէր իւզէրինէ տղըրլաչմալա ըւզում
եօգ : Բագրատունիլէրին ինհիտամընտան
սօնրա՝ Բուժլար Հայրարը ճէպրէն Օրթօ-
տօքս էթմէյէ գուվլէթլի պիր թէ-
չէպպիւստէ պուլունտըլար : Հաթթա
Բումանու Դիոգենէս իմփէրաթօր՝ Սէլճու-
գիլէրէ գարչը սէֆէրէ կիտէր իքէն
(1073տէ), Հայ քիլիսէսինի մահվ էտէ-
ճէյինէ եէմին էթտի . հէլէ քի Օրթօտօքս
Կիւրճիլէրին խըյանէթիլլէ մաղլուպ օլուպ
էսիր տիւչէրէք՝ թէրթիպի պէրհավա օլ-
տու : Բուժլարըն պիւթիւն ճէհալինին սէ-
մէրէսի շու օլմուչ տըր : (1) Հայրարըն
պիր ուֆագ գըսմը տախի սուրէթտէ
Օրթօտօքս քիլիսայա իլթիհագ էթտի,
չէօյլէ քի էլան 50,000 գատար Յուճա-

դառան հայլար վար : (2) Կաթողիկոսը սերվեթ վե Եմլաքը Եաղմա վե զասպ Ե-տիլերէք , քիւրաի ուզուն պիր միւստէթ Եօթէտէ պերիտէ սերսերի օլտըգտան մա-տա , նիչէ քերրէ այնի վագթտա 2—3 , հաթթա 5—6 Եէքտիկերինէ մուխալիֆ քիսէլէր՝ ֆարգըլ մահալլերտէ քէնտի քէնտիլերինի Կաթողիկոս իրան էթտիլէր : Էնճամ Պահլաւունի Կաթողիկոսլար Հոռմկ-լայլ տայիմի մագարր էտէրէք՝ պու սերսերի հալա խիթամ վէրտիլէր : 1293 թարի-խինէ դատար Հոռմկլայլ աքոռանիս գալտը , վէ պու տէվրտէ Եվրօմատա օլ-տուզու կիպի Հայ Կաթողիկոսլար տախի այնի վագըթտա ճիսմանի հիւքմար ի-տիլէր : Եննէ տէ Ալթամարտա կիւնիւմիւ-զէ գատար տէվամ էթմիլ օլան Կաթու-ղիկոսլար օլ փէրաքէնտէլիք տէվրինին պա-գիլէսի տիր :

Խաչակիրդէրին վիւրուտը վէ Բուրին-Եան իշխանութիւնն թէէտիւսիւյէ Հայ-լարն տինի էօմրիւնիւ միւլթէպիք գըլան Եէնի պիր ունուր Եանի Փափափի քիլիսա-նըն թէէտիւրի իչերիյէ կիրտի : Վազաս Բումլար իլէ իթթիհատ խուսուսունտաքի ճէհալէրէ Կիլիկատա Եէնի պիր ռուհ իլէ թէքրարէն պէտ էտիլաի : Պիր թարաֆ-տան Մանուէլ Կոմնենոս իմփէրաթօր , տի-կէր թարաֆտան Լեւոն Թաղաւոր , Ներ-սէս Շնորհալի , խալէֆի Գրիգոր Տղայ , վէ Ներսէս Լամբրոնացի կիպի զէվաթ ա-րասընտա կէնիշ միւքեաթէպաթ վուգու պուլտը , վէ հէր իքի թարաֆտան Եէք-տիկերինի տահա տօղրու անլամաղա սայ էտիլիյօր իտի . պախուսուս Լեւոն Թա-ղաւորն 1196տա Տարսոնտա ագտ էթ-տիլաիյի , սինոտա Լամբրոնացիին իրաս էթտիլի կէնիշ գալլի վէ միւնէվկէր էֆ-քեարը խիթապ՝ գուրունը վուսթանն միւնասէլաթ չէօլիւ իշխտէ պիր հալիգի Խրիսթիյանլըգ օլասիսի թէչքիլ էտէր :

ՔԻԼԻՍԵԼԵՐՏԵՆ

ԿԻԼԻԿԻԱ ԻԹԹԻՀԱՏՐՆՐՆ ՍԷՆԷՎԻ ՄԷՃԼԻՍԻ

2.

Իրքիհասըն գայս ճեֆթի. Կիլիկիա իթթի-հատընն 37 սէնէլիք գուլուտաթընր միւնտէրիճ տէֆթէր՝ Օսմանիյէ քիլիսէսինտէ շիւհէտա իլէ պէրապէր իհրագ ու իթլաֆ էտիլապ , սէնէլէր-տէն պէրու . Իթթիհատըն աւժալը քիլիսէվիյէ վէ ռուհանիյէսինի պահիս պու կիպի պիր գայ-տըն քեամիլէն նապէտիս օլմաը պէօլիւք պիր գայաթ օլտուզու անլաշլարըլնտան , մէհմէճ-քէն պաղը ագտամը մուհիմէնին թէխաթթիւր Եա թէզէքքիւր թարիգի իլէ գալէմէ պընմասը , Եախօս միւթէմէտ մէնպալարտան պիր սուրէթ ի ճէտիտէնին թէհիլիյէսի , հէյէթ ի իճրաիյէ իլէ իլիս ի Իթթիհատահէվալէ օլունտու :

Իրքիհասըն շեհիս ազալարնսան Տօլայը պի-յանը իշքիրաֆ . Մէրքէզի Իթթիհատըն 1910տա միւնագա ռուհանիլէր մէճլիսի՝ հատիսէ ի միւնէլ-լիմէ ի տիւրէտէ Ատանա վիլայէթի վէ միւհա-գաթընտա Կիլիկիա ռուհանիլէր մէճլիսի թէչ-քիլ իլէյէն ազալարըլնտան նիշէլէրինին չէհիտէն ինֆիրագ ու ինթիգալլարըլնտան տօլայը էտէֆ վէ իշթիրաքը հիսպէրինի հալի մէքթուսլարը հուզուրը Իթթիհատտա սլոտ էլ գրաաթ հէյէթ ի մէզքիւրէյէ Կիլիկիա Իթթիհատընն թէչէքքիւր վէ թագտիր ի հիսս ի իշթիրալարընր միւնպէյլին պիր դըթա մէքթուպուն իաշլիլի թէնսիպ գը-լընտը :

Շեհիս չօպանըն սասար . Վիր . Ճրրճի Շէմ-մասըն զէվճէ ի միւնթէրէմէսի հուլիս խանըմ՝ մէրհում զէվճինին թէչլիֆքիւտէսի պուլունան «Շարգ Քիլիսէսինին Թարիլիսի» վէ «Ուսֆա Թա-րիլիսի» նամ էտըլէրինին , չէհիս ի միւնտիլէյլին զիքրի ճէմիլինի մուխթիթ օլմագ իւզրէ թապ ու նէչրինի Իթթիհատտան թալէպ վէ իէճա էթմէսի իւզէրինն , տասը մէզքիւրէնին թապ ու նէչրինն գօլայ պիր թարիգ քէչֆ վէ թաթպիգի պապընտա իքի ազալը պիր գօմիսիոնը մախ-ուսուն Տր . Մէրիլէ վէ իճապ էտէր իտէ Մր . Մէքալըմա պիլ միւրտճա . մարիւզգիքը թա-լէպին թահթը թէէմինն տըլնմասը Իթթիհատ թարաֆընտան թաստըգ օլունտու :

Հանին պիրինճի ֆիլիսէսինսէն սալիք . Հանին քիլիսէսինտէն 1912 սէնէսի Իթթիհատ մէճլիսի-նին Հանինտէ ագտը իճթիմաընը հալի տալէթ-

նամէինն զրաւթը՝ Իթթիհատըն մէմուռնի-
յէթ ու մահազդիյէթինի մուճիպ օլտու իսէ տէ,
հէր չէյի թահթը միւթէլապա ալարագ մէզքիւր
տալէթին զայր ի մուայէն պիր գէմանա թա-
լիգի միւնասիպ կէօրիւլտիւ:

Նաւեշուր քէհնիւր. Օսմանիյէ ճէմիյէթինէ
մէնտուպ օլուպ, էվլէլէ միւթէլէհիլ իքէն
իքինճի պիր զատըն իլէ սուրէթ ի նա-
մէշուրէտէ թէքրար թէլէհիլ էտէն թորոս ալա
Մըշէանըն շու տնվալ վէ սու ի թէլէսիրտէ տէ-
վամ էտէր իքէն, կինէ տէ քէնտինին Փրօթէս-
թան ճէմիյէթինէ մէնտուպիյէթինի մուսիրրանէ
խտաիա վէ օ ճէմիյէթին ումուրը խուսուսիյէ
վէ ումուսիյէսինէ միւտախէլէ էթմէսի կէրէք
աիտ օլտուզու ճէմիյէթնէ վէ կէրէք սաիր ճէ-
մաաթլարճա մուճիպ ի խէճայէթ վէ թէօքէզ
օլտուզու թէպէյիլն վէ թէզահիւր էլլէմիշ օլ-
տուզունտան, մէրգուս թորոս ալա Մըշէանըն
նամէշուրէն վէ նամազպուլէն թէլէհիլ էթալի
իքինճի գարընը թէրք վէ իսլահը նէֆա էթաի-
յինէ տալի շէհաաթ իսլաղընա մուզթէտիր
օլաճաղը վազթա գասար Փրօթէսթան ճէմիյէ-
թինէ մէնտուպ օլմայաճաղը՝ աիտ օլտուզու ճէ-
միյէթէ իսպար էտիլէճէյի կիպի, Ասանա խ-
թաիսն մէճլիսինն տալի պու էօլաա հիւքիւ-
մէթէ իսպարը Իթթիհատ ճէմիյէթինէ մուզար-
րէր օլտու:

Օսմանը orsnuսունսա իրիսթիյան աւիհըրէր.
Իրիսթիյան ասքէրլէրին իրիսթիյան թէլէսիրի
ալթընտա պուլունապիլմէլէրի իչիւն անդէր իլէ
սըզը միւքեաթէպէ վէ մուխապէրէտէ պուլուն-
մագ վէ անդէրէ անդայապիլէճէլէրի քիւթիւպ ի
միւքիտէ, րէսալ, Բահնիւրմա վէ էմսալի
թիւրքճէ վէ էրմէնիճէ զազէթալար իրսալ էթ-
մէք, իրիսթիյան ասքէրլէրին պուլունտուզու
ճիւմիէ շէնր վէ գասապալարտա անդէր իլէ հիւսն
ի մուամէլէ փէյտա էթմէք, քիլիսէլէրէ տալէթ,
խանէլէրէ գասպուլ, տէրին վէ ճիտաի ալազա
վէսաիթի թէրթիպ վէ թէշքիլ էթմէք վէ հէր
ճիհէթ իլէ անդէրի իւնաի վէ տինի հայաթտա
թէրֆի էթմէք, Իթթիհատ թարաֆընտան հէփ
քիլիսէլէրէ թալսիյէ օլունուր:

Պու սէնէնին մէճլիպէրինտէ տալի ալիկէր
սէնէլէրտէ օլտուզու կիսլի, իճրա ի ումուր
էնտաընտա չօզ կէրմի վէ ճիտաի րուհանի խըս-
մէթլէր իճրա էտիլմիշ տիր:

Կիւլիկիա իթթիհատը

Բուհանիլէր Մէճլիսի Թարաֆընտան

Քիսրիսլ

Ս.ԲԱՄ.Թ. ԳԱՂՏԻԿԱՅԱՆ

Թարսու, 15 Օգոս. 1911

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

S Ա Խ Ի Լ Ի

Պէլէտիյէ մէճլիպէրինն ֆէսիս հազգընտա
Շէհր էմինիսին միւրէճաաթը՝ միճլիս Վիւքէ-
լատա միւզաքէրէ օլունուպ պէլէտիյէ հէյէթ-
լէրինն քեաֆֆէթէն ֆէսիս էտիլմէսի մուվա-
ֆըզ կէօրիւլմէմիշ տիր: Գարարը մէզքիւր իւ-
զէրինէ շէնր էմինի Հիւսէյին Գիւզիւմ պէյ,
մուհաֆազաքեար պիր սիյասէթ իլէ պու մէմ-
լէքէթին խաարէ էտիլէպիլէճէյինէ շիմտիյէ գա-
տար գանի օլմասըղընը, մէճլիս ի պէլէտիյէնին
ֆէսիս իչիւն գանունուն շէնր էմինին հազգ
վէրտիյինի, էֆքիարը ումուսիյէ քէնտինին
թէքիֆինի հիւսն ի թէլազգի էթմիշ խալիյինի,
շէրալթ ի հազրէտէ քէնտիսի իչիւն պիր սու-
րէթ ի մուվաֆազաթ իւքեանը գալմասըղընտան
իֆա ի վազիֆէտէ տէվամ էտմէյէճէյինի, վէ
քէնտի մէվգիինի՝ Պապը Ալինին էմէլ վէ նօզ-
թա ի նազարընա կէօրէ իֆա ի վազիֆէ էտէ-
պիլէճէք պիր զաթա պրազմաղը մուզթաղի
կէօրտիւլիւնիլ պլ պէյան խթիֆա էթմիշ տիր:
Մէճլիս ի էմանէթ րէիսի Թէվֆիզ պէյ էմանէթ
վէքեալէթինէ թային օլունմըշ տիր: — Մէճլիս ի
վիւքէլանըն սօն իճթիմաը չօզճա պիւտճէ միւ-
զաքէրէսինէ հասը էտիլմիշ տիր: Մալիյէ նազըրը
1327 սէնէսինն ումուսի պիւտճէսինտէ հէր
հալաէ 2½ միլիօն լիւա թէսարրուֆ (խտարէ)
օլունմասը գասպիլ օլտուզունը խտաիա էթմիշ տիր:
Նազըրլար՝ իճրա էտիլէպիլէճէք թէնզիլաթը
թէնզիլ իչիւն քէնտի պիւտճէլէրինն խտաի-
սինի թալէպ էթմիշ տիր: Նէթիճէ ի միւզս-
քէրաթտա հէր պիր նազըրըն քէնտի տալիլէ-
րինն մուհասէպէճիլէրին պէրապէլէրինէ ա-
լարագ, Մալիյէ նէզարէթինէ կէլիպ պիւտճէլէ-
րինտէ նէ միգասարտա թէնզիլաթ իճրա էտիլմէք
միււքին օլաճաղը հազգընտա իզահաթ վէրմէ-
սի թէզարրուր էթմիշ տիր: Մահմուտ Շէվքէթ
փաշա Հարապիյէ պիւտճէսինտէ 150,000 լիւա-
տան գիյատէ էքսիլտիլմէսինէ րազի օլմամըշ տիր:
Շու հալտա Պիւտճէ մէսէլէսինտէ տօլայը Նիւզգար
արասընտա զուհուր էթմիշ օլան իսթիլաֆ խի-
թամ պուլմուշ տէյիլ տիր: — Տիւվէլ ի հա-
միյէ Կիրիա մէսէլէսինէ տալի Պապը Ալինին
թէպիլաթընա հալա պիր ճէվապ վէրմէմիշ
տիրլէր: Ամհոյիպքու զազէթաընն տէսիյինէ
կէօրէ, Իթալիա հիւքիւմէթի Կիրիտ հէյէթ ի

մուկագգաթաի ինքնաշնորհսն ընդմէն մէսու-
հիւքիւմէթ թանձրմասնը տէվլէթլէրէ թէքլիֆ
էթմիշ օլուպ, աէվլէթլէր տախի մէզքիւր թէք-
լիֆի միւզաքէրէ էթմէքտէ արլէր: Հիւքիւմէթ
ի Օսմանիյէ մէմալիք Օսմանիյէտէ պուլունան
Իսլամ Կիրիսլիլէրին մէմլէքէթլէրինէ ավաթ
էթմէլէրինի էմր էթմիշ տիր: Հիւքիւմէթ՝ պուն-
լարա խարճը լահտան մատա հիւքէթէ մէճպուր
օրմալարնտան նաչի արիւշար օլուգլարը գա-
լար ու զիյանը տա թէմամըլա իթա էտէճէք
տիր: — Փաթրիգլսանէլըլէ էկզարգլսանէ թագ-
րիլէրի մէսէլէսինսն արլիւնճէմէտէ պուլուգլ-
մատը՝ Մաքէտօնիա էնալիսինի ֆէվզէլատէ էն-
տիշէյէ տիւշար էթմիշ տիր: Մաքէտօնիա էնա-
լիսի պու էնտիշէլէրինի պէօլիւք միթիկլէր
թէքլիլիլէրէ կէօսթէրի, օրար: — Րումէլի Պու-
ղար գօմիթէլէրի իլէ Արնաւուս գօմիթէլէրինսն
միւշթէրէքէն հարաքէթ էթմէք իչլան ագաւ
իթիլաֆ էթմիշ օլուգլարը սէօյլէնիլիօր: Նէր
իքի միլլէթէ մէնսուպ օլան չէթէ լուէսաւը
Մանասթըրն ճէնուպլնտա Կէօրիւճէտէ պիր
իճթիմա ագաւ էթմիշ տիրէր: Պու իճթիմատա՝
արլը թէպիմիլէթ էթմիշ օլան Մալիսօրլարտան
տախի մուրախիսալար պուլունմուշ տիր: —
Սէլանիքաէ իճթիմա էտէճէք օլան իթթիհատ
վէ Թէրազըլը գօնկրէսինսն թարիսի ինիգաւը
(Սեպտ. 18) Րամազանա թէստիւլէք էթտիլիւ-
տէն, մէքքէգի ումումի՝ մէքքիւր իճթիմաւն
Սեպտ. 30տա ագաւ օլունմաւնա գարար վէր-
միշ տիրէր: Ճէմիլէթէ իշթիլաք էտէճէք օլան-
լար 55ի ագա ի թապիլիյէտէն վէ Նար մուրախ-
լատը ֆէվզէլատէ օլարազ 61 քիշի օլանազ
տըր: Մէքքիւր գօնկրէսինսն միւզաքէրէ էտէճէլի
խուսուսաթտան պաղլարը արիւտէքիլէր տիր:
1. Ճէմիլէթին սիյասի փրօղրամընտա զայր ի
միւլիմիլէր հազգրնտաքի մէվատուն պիր գա-
չընըն թատիլի, 2. Ֆըրգանըն իքի հիզպլէրի
(Կրուլի) արաւնտա իխթիլաֆ սէպէպի օլան 10
մատտէլէրին միւզաքէրէսի, 3. Գանունը էսաւի
մատտէլէրինտէն պաղլարնըն թատիլի, 4. Ա-
յանըն ինթիլապը քէյֆիլէթի (Ճէմիլէթ՝ Այա-
նըն գայտը հայաթլէ գաթը Շահանէ թա-
րաֆնտան ինթիլապընը թալէպ էթմէքտէ
տիր), 5. Միլլէթ մէճլիսինսն ֆէսիսի, (Ճէմի-
լէթ՝ գաթը Շահանէսինսն Այանըն ընչի միւն-
զամ օլմագսըլըն Մէպուսան մէճլիսինի
ֆէսիսի էթմէք սէլահիլէթինի հալզ օլմաւնը
թալէպ էտիր), 6. Սինսի ինթիլապըն 20 օ-
լարուգ գապուլու, 7. Իսլամլարըն մուհաճիրէ-

թի, 8. Կէլէճէք մէճլիսի միլլի տէվլէր ի իճթի-
մալիյէսի իչլան սիյասի պիր փրօղրամ ինգարը,
9. Ամէլէ իլէ սէրմայէտարան պէյնիստէքի միւ-
նասիպէթէ տաիր պիր լահա հազրըլանմաւը,
10. Պիւհրանը վիւքէլանըն հալը, 11. Կէլէճէք
տէվլէր ինթիլապլիյէ փանլարնըն թէտարիքի:
Գօնկրէ՝ ալէնի ինիգատ էթմէյէճէք տիր, եա-
լընըզ մաթպուլաթա թէպիլը էտիլէճէք պէյան-
նամէլէր վտարթաւըլա միւզաքէրէլէրտէն էհալի
խապէրտար էտիլէճէք տիր: — Փարիպաէ միւր-
թէճիլէր թարաֆընտան տախի պիր գօնկրէ
էտիլէճէք իմիշ: Պու միւրթէճիլէր գօնկրէսինսն
պաղընա միւզաքէրէլէրի իթթիմատ վէ Թէրազ-
գի ճէմիլէթի ալէնիսն ճէրէյան հուսուլէ կէթի-
լէճէք թէտալիլէր հազգընտա օլանազ իմիշ:
Ապուլ Համիսի սէրպէսթ պրագմազ իչլան հէր
չարէյէ թէվէսալ էտէճէքլէր իմիշ: Ճէմիլէթին
պաղը ագաւ իլէ Սատրազամ արաւնտա մու-
հիմ մուխալէֆէթլէր զուհուրա կէլիշ իտիլի
սէօյլէնիլիօր: — Րամազանտա ալէնէն օլունու-
պօղանլարըն 24 սաթտան պիր այա գատար
հապալարը վէ պիր լիրատան 15 լիրայա գատար
ճէզա ի նագսիլէ թապի թուլթուլալարը Մէճլիսի
վիւքէլատա գարարիլի օլունը տըր: — Մըսրտա
10 գաթտան իպարէթ օլան պիր հէյէթ ի Ատիլիյէ
պիր զիյաֆէթ էսնաւնտա պուլուլ շէրապ իչիպ
ճիւմիլէսի պիրտէն չիստէթի պիր սանճըլա միւլա-
թէլա օլմուշար տըր: Մուսայլէնտէն սօնրա
անլէրին իչմիշ օլուգլարը շէրապըն իչինէ գէհր
գօնուլմուշ իտիլի թէպէլլիւն էթմիշ տիր: —
Թարապուլու Շամ միւլթէսարըրէֆըլընա՝ Ուր-
ֆա միւլթէսարըրէֆը Բէրիւ պէյ վէ Ուրֆա միւ-
լթէսարըրէֆըլընա՝ Մարաշ միւլթէսարըրէֆը Իս-
մալի փաշա թային օլունմուշար տըր: — Մէ-
պուսան ընիսի Ահմէտ Րիզա պէյ՝ մէճլիսին Նոյ.
15տէ աչըլանաղընտ տաիր նէշը էտիլէն խապէրի
թէքըլիպ իլէ մէճլիսին պէր վէճի գանուն Հոկ-
սիմբիտէ աչըլանաղընը պէյան էթմիշ տիր: —
Փարիպ սէֆիլի Րիֆաթ փաշա Լօնարայա ազի-
մէթ էտիպ օրատա Կիրիտ մէսէլէսի վէ Պարա-
— Բուվէյթ խաթիլէնտա տաիր Ինիլիթէրա խա-
րիճիլէ նաղըրը վէ տաիր զաթլար իլէ կէօրիւշէ-
ճէք տիր: Պիտրոս էֆ. Հալանհան տախի մէք-
քիւր միւզաքէրէտէ Րիֆաթ փաշայա իշթիլաք
էթմէք վէ իճապ էտէն մալիւմաթը վէրմէք
մագսէտիլիյէ մէքքիւր խաթիլա արտ քեաֆֆէ ի
էվրազը պէրապէրինճէ պարագ Լօնարայա կի-
տէճէք տիր: — Այնթապ գազաւը մէքքէլիւ-
տէքի լիվա պիտայէթ մաքէմէսինսն իքի տաի-

րէյէ թէֆրիգ էտիլիպ Հուգուգ . Թիճարէթ վէ
Իճրա լիյասէթի վէզարիֆի գաղաի մէզքիւր
Նէյասէթի էօնաէսինէ թէվաի օլունմուշ տըր :
— Գայսէրիյէ հէվալիսինտէքի օրմանլարըն թէք-
սիրի զըմնընտա թալիպլէրէ բուխասթ վէրլիւիշ
տիր : — Բիւրտիսթանաս՝ Այանտան Գատիր
էֆ . իյէ պիրասէրի օլան Հէքքեարի մէպուսու
Սէիա Սթա էֆ . արասընտա վէրասէթ
տալասընտան տօլալը պիր նիզա գուհուրա կէլ-
միշ օլուպ , իքի թարաֆտան պէօյիւք պիր միգ-
տարտա միւսէլլահ քիմսէլէր Շէմսինան նահի-
յէսինտէ հէքսիկէրիյէ Հարվըմըլար տըր : Շէմ-
սինանա թապի Գարա նամ քէօյ ինրող էտիլ-
միշ տիր : Հիւքիւմէթ էնալիյի մէզքիւր գապիւ-
լէլէրին խուսումէթինաէն էսիրկէմէք վէ թա-
րաֆէյնի թէտիպ էթմէք մագսէտիյէ խալի
միգտարտա ապէր սէվգ էթմիշ տիր : — Լա
Պուրս s'Օրիան գաղէթաղընն տէտիյինէ կէօրէ՝
էսքի րէթիմաէ իրիսթիյանլարտան միւսթիսիւմ
մէմուրլար 1/18 խաի , չիմսի իսէ 1/10 տան զի-
յատէ տէլի տիր : — Վէլի ի ահա Նուսուֆ
Իգզէտտին էֆ . Այանիատան ալտէթ պուլուր-
մըլար տըր : — Հարպիյէ նէզարէթի պու սէնէ Ալ-
մանիա օլուսուստա իքմալը թահսիլ իչիւն Ալ-
մանիայա հէնիտէն 25 գապիթ կէօնտէրմէյէ գարար
վէրմիշ տիր : — Եանեստա ճասուս սըֆէթիյէ
սէրտէսթ վէ թէվգիֆ էտիլմիշ օլան 2 Արմանլար
մէվէքէթաէն թարա ու թէպիտ էտիլմիշլէր
տիր : — Իգսամըն Լա Պուրս s'Օրիանտան ալա-
րագ հաղտըլընա կէօրէ , պիր հաֆթատան պէրու
Իսթանպուլտա աղսը իճթիմա էտէն Դանակ-
ցուլինն գօմիթէսի սէնէվի գօնիլիսինտէ , Դաշ-
նակցուլինն գօմիթէսիյէ Իթթիհատ վէ Թէ-
րագզը ճէմիյէթի արասընտաքի պիւթիւն րէվա-
պըլըն գաթ օլունմասընա տաիր պիր թագրիր
միւզաքէրէ էտիլմիշ օլուպ , թագրիրին գա-
պուլ էտիլմէսի էրմէնի մէհաֆիլինտէ ումուսի-
յէթլէ մէլուպ իմիշ , վէ Իթթիհատ վէ Թէրագ-
զը ճէմիյէթի՝ Պապը Ալիյէ պիր թէլէղրաֆ կէօն-
տէրէրէք , պու իֆթիլրագա մահալ գալմամագ
իչիւն էրմէնիլէրին Անատօլուտաքի արաղի մէ-
սէլէսինէ տաիր օլան թալէպլէրինին թէրվիճ օ-
լունմասընը թալսիյէ էյլէմիշ իմիշ : — Շէրի-
միպտէ պու հաֆթա գօլէրա պէր գարար գալմը
տըր : Շէօյլէքի հէվմիյէ 20—30 միւսապ վէ 8
— 10 վէֆիյաթ վուգու պուլմուշ տըր : Գօսօվա
վիլայէթինտէ հէվմիյէ 14 միւսապ վէ 8—10
վէֆիյաթ , էնգարէ վիլայէթինտէ 40—50 միւ-
սապ վէ 30—35 վէֆիյաթ , Իզմիր վիլայէթինտէ

20—25 միւսապ վէ վէ 5—10 վէֆիյաթ , Սէ-
լանիք վիլայէթինտէ 5—6 միւսապ վէ 4—5
վէֆիյաթ , Պուսա վիլայէթինտէ 20 25 միւ-
սապ վէ 10—15 վէֆիյաթ վուգու պուլմուշ տըր :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ատանա վալիսի Մուսամէր պէյ՝ Հասան Պէյլի
քիլիսասընը էսքի մէվգիլինտէ ինչա էթտիրմէյի
վատ էթմիշ իքէն , Տախիլիյէ նազըրը մէզքիւր
քիլիսանըն էվվէլէրի կէրինտէ ինչասընըն իմ-
քիանող օլուսուլընը , վէ հիւքիւմէթին պու-
խուսուստա մուսվէնէթ ի նագտիլէտէ պուլու-
նամայաճալընը Փաթրիգիսանէ գաիմագամընա
պիլտիրմիշ տիր : — Պիթիա առաջնորդը Սու-
րէն Վրգ . Ճալիտ վէ Նաճի պէյլէր իչիւն իրնդ-
րակասար Վանիլընտա պիր զիյաֆէթ թէրթիպ
էյլէմիշ , վէ Պիթիա վալիսի Թանիկ մուխպիրի
Ահմա Շէրիֆ վէ գօմանտան հագրէթլէրի հա-
զըր պուլունմըլար , վէ չօգ մէմուսն օլարագ
միւֆարագաթ էյլէմիշ տիրլէր : — Հաճըն գօմիսէր
մուսվինի Սապրի էֆնին՝ րէֆագաթընտա պուլու-
նան իքի սէրիօշ ժանտարմա իյէ էրմէնի գալըլա-
րըն չէրէֆինէ տօգանտըլընը , վէ գաիմագամ
չէքվա էտիլմէսի իւղէրինէ գաիմագամ մէրգումըն
Հաճընտան ուզագալաշտըրըմալընը թալէպ էյլէ-
միշ իսէ տէ , մահքէմէնին պուսա մուսվաֆագաթ
էթմէտիյինի Հաճըն առաջնորդը Փաթրիգիսա-
նէյէ պիլտիրմիշ տիր : Մէզքիւր գօմիսէր պաշ-
գա պիր գարընըն չէրէֆինէ տօգանտըլընտա ,
պու պապտէ քէնտինէ իխթարտա պուլունան
էրմէնիլէրի տէօյմիւշ , վէ «Սիլ իլթիլալ չըգա-
լըլարընը , սիլի էօլսիւրմէյէ պիլէ մէզուսն
իմ» տէյու անլէրի թէհսիտ էյլէմիշ տիր : Տէօ-
յիւլէնլէրին հիւքիւմէթէ չէքվա էթմէսի իւղէ-
րինէ , գօմիսէր մահպուսիյէթէ հիւքիւ օլունմը
տըր : Պու սըրասա էրմէնի խանէլէրի իւղէրինտէ
գրմըլը իսալ ալամէթլէրի կէօրիւլմիւշ օլարագ
էհալի հէյէճանա տիւշմիւշ տիր : Պունըն գօմի-
սէր վէ ժանտարմալարըն իչի օլուսուլընը հիւ-
քիւմէթ անլայարագ , անլէրին Հաճընտան թէպ-
իտինի միւթէսարըրֆտան թալէպ էյլէմիշ տիր :
Տեղապահ Մանկուսի Սըբազան պիր թագրիր
իյէ պու մէքթուպը Ատիլիյէ նազըրընա կէօնտէր-
միշ , Ատիլիյէ նազըրը տա մէսէլէյի Տախիլիյէ
նազըրընա թագաթիմ էտէրէք միւթէճալըրարըն
չէտիտէն ճէզալանտըրըմալընը թալէպ էյլէմիշ
տիր : — 1896տան պէրու Փարիզէ հիճրէթ էթ-
միշ՝ վէ սիւքիւթ պիր հալաթ կէչիլէն Միհրան
էֆ . Ինճէհան՝ վէֆաթընտան սօնրա ֆագիր

Թալէպէներին էվրոփաստա թանհինէ գուլա-
նըմագ իւզէրէ 15 պին լորալը սերվէթինի
պիր վաւիյէթնամէ իլէ միլէթէ թէրք էյլէմիշ
տիր: — Մուշ աւաջնորդ վէքիլի եղիշէ քէն.
Օգոստ. 28 թարիխիյլէ Փաթրիգիւնէյէ աթի-
տէքինի պիտիրիյոր. «Պու թարաֆլարտա աւա-
յիշ եօգ տըր: Ատի վազըպարտան մասա պու-
հաֆթա իւյթ քէոյիւնտէն նաւիր վէ Գապըօզ
քէոյիւնտէն Բասօ իսմինտէ Յ էրմէնիլէր Բիւրա-
լէր թարաֆընտան գաթլ էտիլաի. չու հալ է-
հալիյի տէհշէթէ տիւշիւրմիւշ տիր:» — Տիյար-
պէքլր հէվալիսինտէ Կարալիշէ Հիպօ իսմինտէ
պիր էրմէնի՝ արաղի մէսէյէսինտէն տօլալը
Բիւրալէր թարաֆընտան զէհլէնիւլ էօլտիւրիւլ-
միւշ տիր: — Ամասիատա քիլիսա էմալքընտա
հէնի հաֆըմը տիր տիւքքեան՝ Ապսի օյլու
Խուլիսի թարաֆընտան կէճէլէյին երգըլըլ խա-
րապ էտիլմիշ վէ պու պապտէ էտիլէն միւրա-
ճաւթլար նէթիճէսիլ գալմըշ տըր: — Նօմու-
րանըն Տինկիլա քէոյիւնտէ 250 լիրա մէսարիֆ-
լէ հաֆըմըլ օլան էրմէնիլէրին հէնի քիլիսալը
նամալիւմ քիմսէլէր թարաֆընտան իհրապ էտիլ-
միշ տիր. պու հանդընտա մէքթէպին քիւթիւպ-
խանէ վէ խարիթլարը սախի հանմըշ տըր: —
Պէշլիյին քոհանայ վէ թալ. Խորհ. Փաթրիգիւսա.
նէյէ հազըյօրլար, «Բէօյիւմիւլ էթրաֆընտա հէր-
լէշարիլէն սաղիսթանըլ Մուհաճիլլէր՝ պիր գաշ
տէֆա տըր էքիլէրիմիլի հաղմա էյլէտիլէր,
վէ պու խուսուստա միւրաճաւթլարըմըլ սէ-
մէրէսիլ գալտը: Պուստան ճէսարէթլէնէրէք
Օգոստ. 23տէ կէճէլէյին 170 ատէտ սիւրիւմիւ-
զի կէօթիւրտիւլէր, վէ պիր չօգ քէյիլէրիմիլին
կէօթիւնիւ քէօր էթիլէր:» Պու հալա պիր
չարէ իսթէյօրլար: — Գաւաշն Մոկու քէօ-
յիւնտէն Յուլաննէս վէ 10 հալընտա պիրա-
տէրգատէսի՝ Հիւսէյն աղա թարաֆընտան գաթլ
էտիլմիշ տիրլէր: — Կիւզէլ Տէրէլի քէօյիւնտէն Յա-
կոր Կարապետեան՝ ինթիյաթ ասքէրլիյինի իք-
մալ իլէ վաթանընա ալտէթ էտէրքէն հօլտա
Բիւրալէր թարաֆընտան գաթլ էտիլմիշ տիր:
Ֆազաթ էօլմէգտէն էվլէլ միւստաֆաա ի նէֆս
էտէրքէն գամասըյլէ Յ Բիւրա հարալամըշ,
պուշպարտան պիրի էօլմիւշ տիր: — Երուսաղէմ
ուսուլուհա նէգարէթ իչիւն յիազօր միւֆէթ-
թիւ թալին էտիլիւլ, պու սըֆէթի Պապը Այի
թարաֆընտան թասարգ էտիլէն Հայկ էֆ. Խօ-
ճաւարեան Երուսաղէմէ միւթէվէճճիհէն հա-
րաքէթ էթմիշ տիր:

ՓՐՕ. ՃԷՄԱԱԹԸ

Կէշէն Կիրակի կիւնիւ Փրօֆ. Յ. Յ. Ճէճիդ-
հան իլէ կէօրիւշտիւլիւմիւզտէ միւստիլէյի իֆա-
գաթ քէսպ էթմիշ վէ խանէտէ տօլաշմագտա
կէօրիւպ փէք մէսրուր օլաուգ: Լաքին պու 7 ալ
գատար տէվամ էտէն խասթալըլընտան միւստի-
լէյի էֆէյի զաիֆլէնմիշ տիր: Պու Կիրակի Ս. Եր-
րորդուլիւն քիլիսէսինտէ քէնտի զիքրինէ իճրա
էտիլէճէք նըսֆ Յուրեկեան խլամէթինտէ հազըր
պուլուհամաղը իւմիս էտիյօր: — Մէրգիֆուհ գըզար
մէքթէպի ալիսի միւստիլէսի Միւսիլըրա գօյէրա-
տան թութուլմիւշ իսէ տէ, գուրթուլմիւշ տըր:
— Բօպէրթ Գօյէճ վէ Իւսկիւտար Ամէրիգան
Դըզլար գօյէճի պու հաֆթա Չարշէնպի՝ կիւնիւ
ալըմըշ տըրլար: — Պիր սէնէ մուգաւտտէմ Ա-
մէրիգաւտան Հաճընա կէլմիշ օլան վեր. Սար-
գիս Ալպարեան թէքրար Ամէրիգայա ալ-
տէթ էթմէք իւզրէ հօլա չըգմըշ տըր: —
Վեր. Պ. Թօֆալեան Հաճընա կիլմիշ տիր:
— Աֆիօն Գարահիսարը չօպանը վեր. Յա-
կոր Երանեան 22 սէնէ զայպուպէթտէն սօն-
րա վաթանը օլան Մարաշը զիյարէթ էթմիշ օ-
լուլ օրատա պուլուհամաղը էմաստա քիլիսէ-
լէրտէ միւլէսիւր վազար վէլմիշ տիր: — Էմ-
մանուէլ քիլիսէսի աղաթընտան պիր զաթ իս-
թանպուլ հարիգէտէկեանընա թէվլի օլուհմագ
իւզրէ իտարէխանէմիլէ 2 լիրա կէճօնտէրմիշ վէ
մէպալըլ մէքքիւր մագսէտինէ սարֆ օլուհմըշ
տըր: — Գօնիա գօյէճի մէգուշարընտան օլուլ
20 հալընտա մուսլիմիլքաւ տէ պիր մըգատար
թէճրիլլէսի օլմուշ, չայանը իթիմաա սիլէթ
սահիպի վէ ալ չօգ մուսիլլիլէ վազըֆ պիր
կէնճ մուսլիմիլք էթմէք իչիւն տալէթ գա-
պուլ էթմէյէ հազըր օլուլ, անըն խլամէթին-
տէն իսթիֆատէ էթմէք իսթէյէնպէր խապէխա-
նէմիլլէ միւրաճաւթ էտէպիլլիլլէր: Միւստիլէյի
միւսպէրճէ իչլէրտէ տէ մուսալէնէթ էտէպիլլիւր:

ԽԱՐԻՃԻ

Այմանիա խարիճիյէ հազըրը իլէ Ֆրանսա սէ-
ֆիրի Մ. Գամպօն արասընտա Ֆաա մէսէյէսինէ
տաիր միւզաքէրաթ թէքրար պաշլամըշ իսէ տէ,
պու միւզաքէրաթըն մէվզուհնա տաիր էլան
մուսայէն պիր չէյ անդալըլմամըշ տըր: Այման
զազէթալարընտա վէրիլէն պազը նիմէտի խա-
պէլլէր էհալիյին ֆիքրինի թէսքին էթմէք մագ-
սէտիլլէ նէշը էտիլլիլլիլլէր: Անճագ չու անդալը-
յօր քի Ֆրանսա Մարօգտա աղատ պրազըլմալը

իշխան գաթի թէմինստ վերլուծի թագաւորաւ պունա պէտէլ Գոնկօտա պիր մեղատար նէր վէրէճէյնի Ալմանիայա պէյան էթմիշ վէ պու թէքլիֆինտէ սոսպիթ սուլաճաղընը անլաթմը տըր: Ալմանիա պու թէքլիֆի թաալի եօլունտա թէքլիֆլէրտէ վէ Մարօգտա պիր թագըմ իգթիսատի մէնաֆի թալէպինտէ պուլունմազ տիւլիւնիւյոր: Կէրէք Ինկիլթէրրա կէրէք Բուսիա Ֆրանսայա թագվիթէթ վէրմէքտէ սէվամ էտիյորլար: Ալմանիանըն մէվգիի պիր ազ չէթին կէօրիւնիւյոր վէ շու հալտան չէրէֆի պիր հալտէ չըգմասը պիրազ կիւճ օլաճազ աըր տէյու ռնլալըլըյոր: Նիհայէթ Ֆրանսանըն թէքլիֆինէ գարչը Ալմանիա տախիպաղը թէքլիֆլէրտէ պուլունմազ տըր: Պու թէքլիֆլէրտէն պիրիսի՝ Ալմանիա՝ մէգքիւր մէմլէքէթ վէրլիճէք մատէն իմթիյաղալընտա խուսուսի պիր հիստէ թալէպ էթմէքլէ պէրապէր, ինչա էտիլէճէք եօլար վէ սաիրէ իշխան պընմազ լէվալիմաթըն Ալմանիատան տախիպըրաըն էտիլմէսինտէ իսրար էտիյոր: Պու ալաաա Ֆրանսաը պանքէրլէրին Ալմանիատաքի փարալարընտան 40 միլիօն իրա դատար պիր մէպլաղ չէքմիշ օլմալարը մուհարէպէ գօրգուսուըն թէէյիա էտիյոր: Տիկէր թարաֆտան ըէիսի ճիւմուր Միւսիւ Ֆալլիւր մէսէլէյի սուլէն թէպիլէյէ էթմէք ազմիտէ օլաուզուըն պէյան էթմիշ, վէ Բուսիա Ձարը տախիպու սըրատա քէնտի նուֆուզ վէ թէէսիրինի Ֆրանսա լէհինտէ, վէ սուլ իշխան իսթիմալ էսէճէյնի Ս. Փէթրպուրիտաքի Ֆրանսազ սէֆիրինէ աչըգտան պէյան էյլէմիշ տիր: Վէ Ալմանիանըն պու աղըր թէքլիֆլէրինէ րաղմէն Ալմանիատա տախիպուլ թարաֆտարանը գուլվէթլէնմէքտէ տիր: Սոն պիր խապէրէ կէօրէ՝ Ֆրանսա Ալմանիայա ճէվապէն 20 մատտէտէն իպարէթ պիր նօթա վէրմիշ տիր: Անտէ պաչըճա իքի մատտէլէր աթիստէքլէր տիր: 1. Ֆրանսա տախի, Ֆատտա սիյասէթէն սէրպէսթի թամը հաիզ պուլունմաճազ տըր: 2. Ճիւմլէ տէվլէթլէր Ֆատտա հուգուզը միւթէսալիյէ իգթիսատիյէ մալիք օլաճաղար տըր: — Մ. Ամէրիգանըն Ինկիլթէրրա վէ Ֆրանսա իլէ պիր սուլ հուհէտէսի իմզալամսընտ տաիր Սէնթթին էճնէպի գօմիթէսի թարաֆընտան կէթիլիլէն իթիրազաթա, Մր. Թէֆիլ պազը նութգալընտա չիտտէթլէ ճէվապ վէրմէքտէ պուլունմը իսէ տէ, տիկէր թարաֆտան Մր. Բօզէվլէթ Ալթըղտա նէչը էթտիլի պիր պէնտաէ Թէֆթին մէսլէյի ալէյինտէ չէտիա լիսանլէ

իթիրազ էյլէմիշ, վէ «Պու մէսլէք միլլէթի ճիտտիլէթսիլլիք, համագաթ, հիստիյաթիէրէսթիք վէ թէհիլէք թարգլէրինէ գուլաղուզար» տէմիշ տիր: — Էվվէլա Ալմանիա վէ Իսիանիտ սէֆիրլէրի, վէ սօնրա տիկէր տէվլէթլէրին սէֆիրլէրի Փօրթուկիզ ճիւմուրիլէթին ըսմէն թանըմազ իշխան հիւքիւմէթլէրինտէն թալիմաթ ալմըլար տըր: — Պէհալիլէրին ըէիսի Ապաիւլ Պէհա Ապաա էք. Լօտարայա կիթմիշ տիր: Միւշարիլէյ Պէհա Ուլլա Միրզա Հիւսէյն Ալինին օղու օղուպ, Պապի մէգնէպինին Պէհաի ֆըրգասընըն միւէսսիսի տիր: Միւշարիլէյ Լօտարանին Սիթի Թէսիլ քիլիսէսինտէ րուհանի իթթիհատ մէվուըն իւղէրինէ պիր գաչ տաղիգէ իրատը քէլամ էթմիշ տիր: — Փրօֆ. Բիսթէր պաչընա կէլէնի չէօյլէ նազլ էյլէմիշ տիր: Մալի 27տէ չէթլէր քէնտինի թութուպ իքի ճանտարմալարը թէլէֆ էտիլէր, Էլասօնա օվասընտան Եունան հուսուսուըն կէլէրլէր, 12 կիւն կիլի պիր մանալտա սազլանսըրգտան սօնրա Եունիա 13տէ Թէսալիա տալլարընա կէլիպ օրատա 3 աչ քէնտինի հապա էտէրլէր, միւմաիլէյ իքի տէֆա ինթիհարա չալըչմըշ, վէ հիհայէթ Օդոս. 12տէ սոն թագաիա օլան 1,500 լիրայը ալապ քէնտինի սալը վէրմիլէր տիր: — Պըրճէն իսմինտէ պիր քիմէ՝ Սեպտ. 6տա Լնկիլթէրրա իլէ Ֆրանսա արասընտաքի պօղաղը երւզէրէք կէչմիշ տիր: Մէրգուլ պուլունտան էվվէլ պու չէյի 16 տէֆա պընմը իսէ տէ, Էնճամ պու տէֆա մուվաֆիպազ օլմուշ տըր: Լնկիլթէրրա սահիլինտէ ճէնուպի Ֆօրլէնա ֆէնէր գուլէսինտէն չըգըպ Ֆրանսա սահիլինտէ կրիսնէզ պուրնունա 23 սաաթ 35 տաղիգէտէ եթիլմիշ, վէ պու միւտտէթ գարֆընտա 60 միլ մէսաֆէ գաթ էյլէմիշ տիր: Պիր տէ 1875տէ գալիտան Ուէպ պու պօղաը երւզէրէք կէչմէյէ մուվաֆիպազ օլմուշ տըր: — Ֆրանսանըն հալա տօնանմասընտա 200 սէֆինէ պուլունուպ, 1914 իսթիմալընտա պուլնարըն աաէտի 1,000է պալիլ օլաճազ տէյու զանն օլունույոր:

Միւսիւր ի մեսուլ վէ սահիպ ի իսթիյազ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ. ԱՐՋՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

Տէրիսատտէթ, Ձագմագըլար, Յակոբեան խան